

vergadering **C159**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 10 maart 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken van het onderzoek door de Universiteit Gent over uitdagingen voor het beleid ten aanzien van het onderwijspersoneel – 1084 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de kostprijs van de aankoop van abonnementen voor wetenschappelijke databanken en vakbladen voor hogescholen en universiteiten – 1250 (2015-2016)	6
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de billijke vergoeding voor auteurs en de werking van Reprobel – 1251 (2015-2016)	8
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het OESO-rapport 'Low Performing Students' over laagpresterende leerlingen – 1259 (2015-2016)	13
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over verdere uitvoering van het STEM-actieplan – 1244 (2015-2016)	21
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de invoer van een niet-bindende oriëntatieproef – 1308 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de geplande oriëntatieproef aan het einde van het secundair onderwijs – 1341 (2015-2016)	25
VRAAG OM UITLEG van Miranda Van Eetvelde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het stimuleren van ondernemingszin en ondernemerschap via het onderwijs – 1353 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Actieplan Ondernemend Onderwijs – 1418 (2015-2016)	35
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de schoolloopbaan van minderjarige asielzoekers – 1407 (2015-2016)	43
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over drugscontrole door politie in scholen – 1408 (2015-2016)	48

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken van het onderzoek door de Universiteit Gent over uitdagingen voor het beleid ten aanzien van het onderwijspersoneel – 1084 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Deze vraag om uitleg sluit uiteraard aan op een van de drie sporen die we daarstraks vrij uitgebreid hebben bediscussieerd bij de interpellatie van mevrouw Meuleman, over het lerarenberoep en de hervorming van de lerarenloopbaan. In dit kader hebben wij hier recent het rapport van het Rekenhof besproken. Dat rapport kaart de uitdagingen aan die schooldirecties ondervinden bij het voeren van een volwaardig personeelsbeleid. We vinden het dan ook cruciaal dat dit debat onderbouwd wordt gevoerd. We moeten absoluut vermijden dat standpunten verzanden in een stellingenoorlog waarbij enerzijds directies en leerkrachten tegenover elkaar dreigen te komen staan en anderzijds oudere en jongere leerkrachten. Ik denk dat niemand daar belang bij heeft. Alle stakeholders, alle actoren in ons onderwijs zijn een belangrijk stukje van de puzzel. In het kader van de lerarenloopbaan en de onderhandelingen moeten we ervoor zorgen dat we hen allen kunnen versterken.

Het is dan ook belangrijk dat we een goed zicht hebben op de instrumenten die scholen vandaag in handen hebben om een eigen personeelsbeleid te voeren. Hoe selecteren scholen leerkrachten? Hoe wijzen ze bepaalde opdrachten toe? Hoe kunnen aspecten van het personeelsbeleid het welbevinden van leerkrachten beïnvloeden? Welke scholen en leerkrachten kunnen in verband worden gebracht met de manier waarop het selectie- en toewijzingsbeleid wordt vormgegeven? Ook belangrijk zijn jobtevredenheid, organisatorische betrokkenheid en het peilen naar de intentie van leerkrachten om uit de schoolse carrière te vloeien.

Dat zijn letterlijke doelstellingen die aan de basis liggen van het Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk onderzoeksproject 'Uitdagingen voor personeelsbeleid: selectie en opdrachttoewijzing in Vlaamse basis- en secundaire scholen' onder promotorschap van professor Devos en professor Tuytens van de Universiteit Gent. Het onderzoek ging van start op 1 oktober 2013 en diende te worden opgeleverd op 31 januari 2016. Die datum ligt al even achter ons. Daarom heb ik een aantal concrete vragen voor u.

Minister, werd dit onderzoek al aan u gepresenteerd? Welke conclusies schuift het onderzoek naar voren inzake selectie en opdrachttoewijzing?

Op welke manier wilt u de aanbevelingen van het onderzoek eventueel integreren in het loopbaandebat?

Kunt u de stand van zaken geven van het traject om tot een loopbaanpact te komen? Dat hebben we u in de vorige vergadering ook al gevraagd. U hebt toen verwezen naar juni.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik heb vanmorgen eigenlijk al geprobeerd op deze vraag te antwoorden.

Ik heb het rapport nog niet ontvangen. De onderzoekers hebben voor de definitieve indiening van een eindrapport bij mijn administratie tijd tot drie maanden na de stuurgroep waarop beslist wordt over de oplevering. Daarna bezorgt de administratie

het rapport aan mijn kabinet. Dan is het aan mij als minister om te beslissen wanneer dat rapport wordt vrijgegeven. Dat is een van de weinige dingen die ik echt zelf mag beslissen. (*Gelach*)

Collega's, er zit dus altijd enige tijd tussen de einddatum van het project zoals die op de website staat en de publicatie van de resultaten van een onderzoek.

Mevrouw Gennez, voor dit project heeft de stuurgroep, die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de overheid, het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!), de onderwijskoepels en de vakorganisaties, op 26 februari het eindrapport goedgekeurd. De onderzoekers hebben het eindrapport ondertussen aan de administratie bezorgd, maar ik heb het nog niet ontvangen. Zodra ik het heb, zal ik beslissen tot vrijgave.

Aangezien ik de resultaten van het onderzoek nog niet ken, kan ik geen uitspraken doen over de aanbevelingen die ik zal opnemen. Het komt op het juiste moment, collega's. Ik heb u vanmorgen gezegd dat de loopbaangesprekken lopen en dat dat voor het einde van het schooljaar zou zijn. Daarmee kan er sowieso rekening worden gehouden.

Ik heb u al gezegd dat de sociale partners, bovenop de startnota die door de regering is goedgekeurd, akkoord zijn gegaan om ook het thema onderwijskundig leiderschap toe te voegen aan de agenda. Iedereen is het daarmee eens. Collega's, u kunt gerust zijn dat dit ook mee wordt behandeld.

Er starten twee werkgroepen. Werkgroep I behandelt de loopbaan en de opdracht van het onderwijspersoneel, werkgroep II behandelt de verlopen. Wordt vervolgd.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Aangezien het rapport nog niet is opgeleverd, zullen we op een later tijdstip ongetwijfeld van gedachten wisselen over de inhoud.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Mevrouw Gennez, ik dank u voor uw vraag om uitleg. Ze bracht mij op het idee om wat onderzoekswerk te doen. Het rapport is inderdaad nog niet opgeleverd. Maar wat stellen we vast? Er is al een voorstelling geweest van een voorlopige stand van zaken, de onderzoeksvragen en de voorlopige bevindingen, in april 2015. Ik was verheugd om vast te stellen dat er op een aantal essentiële punten bevindingen zijn die mijns inziens, volgens onze fractie, de goede richting uitgaan. Het bevestigt namelijk wat ook blijkt uit de vrijwillige bevraging van leerkrachten die ik heb georganiseerd. Zo zijn er een aantal verzuchtingen naar beter leiderschap op school en wordt het belang van de autonomie onderstreept. Verder is er sprake van een voorstel dat ik altijd zeer genegen ben geweest, minister, namelijk de profilering van seniorleerkrachten als leidersfiguren op bepaalde thema's.

Ik denk dat dit een belangrijk punt kan zijn in het doorbreken van de vlakke loopbaan. In april 2015 schoof men een goede selectie van studenten in de lerarenopleiding naar voren, evenals extra aandacht voor professionalisering, meer samenwerking tussen lerarenopleiding en scholen, beter gevormde directies en meer pedagogische begeleiding.

Ik kijk er dus naar uit om het rapport volledig te lezen, maar ik ben al heel tevreden met een aantal tussentijdse conclusies. We wachten vol ongeduld op de hervorming van de lerarenopleiding. Ook het stelsel van tijdelijke aanstelling van

doorlopende duur zou worden bekeken. Er zitten heel wat interessante elementen in, waarmee we met een aantal collega's enthousiast aan de slag kunnen gaan.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Bij de bespreking van het rapport van het Rekenhof over de rechtspositie kwam deze thematiek al gedeeltelijk ter sprake. Een van de aanbevelingen van het Rekenhof was de selectiecriteria die schoolbesturen gebruiken bij aanwervingen bekend te maken. Ik herinner me dat de minister toen zei dat deze aanbeveling gericht was aan de schoolbesturen, aangezien het tot hun autonomie behoort. Tegelijkertijd zei de minister dat ze de schoolbesturen aanbeveelt overleg aan te gaan met de lokale onderhandelingscomités. Mijn bezorgdheid is dat deze aanbeveling hoe dan ook wordt opgevolgd.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is inderdaad beter het rapport af te wachten. Ik zou er echter wel de evaluatiefunctie als de evaluatiecyclus van personeelsleden willen aan koppelen. Het rapport gaat namelijk over selectie en opdrachttoewijzing in het Vlaams basis- en secundair onderwijs. Ik verneem dat de functionerings- en evaluatiegesprekken niet altijd gebeuren. Vaak vindt men de procedure veel te log, te moeilijk en te ingewikkeld en begint men er niet aan. Als er dan al iemand is die echt niet functioneert, dan lukt het niet om die persoon effectief op andere gedachten te brengen, dus steekt men er zijn tijd niet in. Selectie, opdrachttoewijzing maar ook evalueren en motiveren is wel belangrijk, vandaar de vraag of dit wordt meegenomen in het rapport, dan wel of het een bijkomend onderzoek of analyse vereist.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Aanbevelingen worden uiteraard meegenomen in het loopbaandebat, maar ik kan geen output garanderen, laat ons de gesprekken afwachten. Uiteraard nemen we een aantal zaken mee bij de hervorming van de lerarenopleiding.

Collega Daniëls, ik vind uw opmerking over evaluatie nogal kort door de bocht. Dat maakt deel uit van de gesprekken, maar ik plan daar geen aardverschuiving.

Koen Daniëls (N-VA): Mijn vraag was of het mee in het onderzoeksrapport zit. Ik stel vast dat de evaluatie niet overal gebeurt. De leerkrachten krijgen dus weinig of geen feedback. Bovendien is het moeilijk leerkrachten die niet functioneren naar een andere job te begeleiden. Dat maakt deel uit van het personeelsbeleid.

Minister Hilde Crevits: Ik weet niet of het opgenomen is in het rapport, maar ik verwijs wel naar het rapport verloning van het Rekenhof en de discussies daaromtrent. Ik heb me daarbij de vraag gesteld of het systeem van evaluaties op die formele manier nodig is. Waar er problemen zijn, moeten ze aangepakt worden, maar we hebben in het rapport Rekenhof voldoende hefbomen om te bekijken hoe we daarmee om kunnen gaan.

De voorzitter: Deze vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de kostprijs van de aankoop van abonnementen voor wetenschappelijke databanken en vakbladen voor hogescholen en universiteiten

– 1250 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, Vlaamse hogescholen en universiteiten moeten een aanzienlijk bedrag neertellen om toegang te krijgen tot wetenschappelijke publicaties en ze digitaal beschikbaar te stellen voor de studenten.

De problematiek van toegang tot wetenschappelijke publicaties is in Vlaanderen nog onderbelicht. Volgens de vicerector onderzoeksbeleid van de KU Leuven moeten instellingen soms tot wel drie keer toe betalen voor de toegang tot en het gebruik van de informatie.

Ook Anthony Liekens stelde eind februari op Radio 1 vast dat de prijs van de tijdschriften de afgelopen 30 jaar 2,5 keer sneller is gestegen dan de inflatie. Wetenschappelijke publicaties zijn onmisbaar voor een degelijke opleiding. Wetenschappers steken verschillende jaren werk in hun onderzoek of experiment. Om dit bekend te maken schrijven ze een artikel dat wordt gepubliceerd. Wetenschappers proberen hun artikel te publiceren in een tijdschrift met een zo groot mogelijke reputatie. Dat is immers belangrijk voor toekomstig onderzoek en voor de carrière van de wetenschapper. Het zijn net die gereputeerde tijdschriften die gesloten zijn en waarachter de zogenaamde 'paywalls' schuilen.

De wetenschap zelf kaart ook het probleem aan. De output die betaald wordt door de belastingbetaler, wordt afgesloten voor de belastingbetaler.

Alle universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstituten zijn ondertussen vertegenwoordigd binnen de vzw Wetenschappelijke Elektronische Bibliotheken (Elektron). Deze vzw wil de samenwerking inzake elektronische informatiebronnen bevorderen in het kader van onderwijs, onderzoek, dienstverlening en beleid. Op die manier hoeven instellingen niet langer apart te onderhandelen over het sluiten van overeenkomsten voor de aankoop van databanken en tijdschriften en voor licentievoorwaarden voor het gebruik van deze databanken. In de pers stelde u dat een nauwere samenwerking niet uitgesloten is.

Minister, bent u bereid tot overleg met een afvaardiging van de verschillende instellingen om deze problematiek grondig in kaart te brengen? Hoe evalueert u de huidige werking van de vzw Elektron inzake de regeling van de toegang tot wetenschappelijke databanken en vakbladen? Hoe ziet u een nauwere samenwerking precies? Ik dank u voor uw antwoorden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, er is op frequente basis overleg met zowel de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) als de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA). Tot nu toe ben ik op deze overlegmomenten nog niet door de universiteiten en de hogescholen op deze problematiek gewezen. Uiteraard ben ik bereid om hierover overleg te organiseren. Dat gebeurt dan het best in samenspraak met mijn collega Muyters, bevoegd voor Wetenschap en Innovatie.

De problematiek is niet alleen complex vanwege de commerciële belangen van de uitgevers, maar ook vanwege de evoluties op het vlak van Open Access, of in ruimere zin Open Science. Daarbij geldt dat wetenschappelijke output die tot stand is gekomen met publieke middelen, in principe ook vrij publiek toegankelijk zou moeten zijn. Die beweging wint terrein maar betekent evident een mentaliteitswijziging in de sector. Onze universiteiten en hogescholen zijn betrokken bij deze evoluties, die zich voornamelijk situeren op Europees en zelfs mondiaal niveau.

Er zijn recent enkele belangrijke stappen gezet. Op 3 maart 2015 hebben Nederland en het Verenigd Koninkrijk een non-paper over het onderwerp bezorgd aan de Europese lidstaten in het kader van Horizon 2020 en van de Raad voor concurrentievermogen. Vorige maand, februari 2016, heeft de European Universities Associations (EUA) een roadmap gepubliceerd. Die roadmap bouwt verder op het Open Access-beleid van de Europese Commissie. Er worden positieve stappen gezet in de richting die u ook heel erg ter harte neemt.

Elektron bevordert de samenwerking rond elektronische informatiebronnen en sluit overeenkomsten voor de gezamenlijke aankoop van databanken en elektronische tijdschriften. De vereniging staat in voor het bedingen van licentievoorwaarden met het oog op een zo ruim mogelijke beschikbaarheid ervan voor onderwijs- en onderzoeksdoeleinden. Elektron bestaat uit alle universiteiten, de VLHORA als koepel van de hogescholen, de onderzoeksinstituten, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de VDAB, het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI), de Erfgoedbibliotheek en het informatiecentrum van het Vlaams Parlement.

Elektron slaagt erin om consortiumprijzen te bedingen die lager liggen dan de lijstprijzen voor individuele instellingen. Ook slaagt de vereniging erin om de jaarlijkse prijsstijgingen van wetenschappelijke publicaties – soms tot 10 procent – te temperen door te werken met overeenkomsten voor meerdere jaren.

Het is dus een goede zaak dat alle instellingen de krachten bundelen om via Elektron te wegen op de markt. Een eventuele nauwere samenwerking kan van daaruit vertrekken. Omdat u deze vraag heb gesteld en omdat ik vind dat parlementsleden ook een impact mogen hebben, zal ik op het volgende overleg met de VLUHR dit punt alvast agenderen, tot uw grote vreugde, hoop ik.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, inderdaad tot mijn grote vreugde. De Open Access Policy zou misschien wel een oplossing kunnen bieden. Als hogescholen en universiteiten daaraan zouden meewerken, zou dat al een eerste opening zijn. In het charter van de mensenrechten staat: "Eenieder heeft het recht om deel te hebben aan wetenschappelijke vooruitgang en de vruchten daarvan." Ik dank u wel om dit op het overleg ter sprake te brengen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik wou nog kort iets zeggen. Ik dacht dat de kostprijs ook wat gestegen is doordat de uitgeverijen strenger selecteren. Ik vind dat belangrijk want dat zegt veel over de kwaliteit van het werk. Ik denk dat er in de vraag een situatie wordt toegelicht vanuit het perspectief van één instelling, als ik mij niet vergis.

Ik heb dat eens gecheckt bij een andere universiteit, zijnde de Vrije Universiteit Brussel. Daar komt men niet tot de conclusie dat men meerdere keren betaalt voor die zaken. Naast Elektron geeft men zelf ook budget uit aan publicaties en aan de aanschaf ervan. Er komt dus wel een en ander bij kijken. Ik ben zeer tevreden dat u dit laat agenderen op de VLUHR. Ik betwist niet het nut van

Elektron, hun werking en de regeling. De vraag is alleen hoe we omgaan met die kostprijs.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de billijke vergoeding voor auteurs en de werking van Reprobel – 1251 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, het Europees Parlement keurde de richtlijn 2001/29EG goed betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij. In artikel 2 van deze richtlijn wordt ten behoeve van onder meer auteurs en kunstenaars het recht toegekend om reproductie van hun materiaal, in welke vorm dan ook, toe te staan of te verbieden. In artikel 5, paragraaf 3, van de richtlijn staat vermeld dat lidstaten beperkingen of restricties op deze rechten kunnen instellen ten aanzien van "het gebruik uitsluitend als toelichting bij het onderwijs of ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek, de bron, waaronder de naam van de auteur, wordt vermeld, tenzij dit niet mogelijk blijkt, en voor zover het gebruik door beoogde, niet-commerciële doel wordt gerechtvaardigd". Dat is een zin die kan tellen als we het hebben over samengestelde zinnen.

In deze paragraaf wordt niet gesproken van een billijke vergoeding, die echter wel door de lidstaten facultatief kan worden voorzien, zoals vastgelegd in overweging 36 van de richtlijn. België heeft in zijn auteurswet inderdaad voorzien in een vergoeding voor die uitzondering. Dit maakt dat door het onderwijsveld jaarlijks meer dan 12 miljoen euro betaald wordt aan Reprobel, de Belgische beheersvennootschap die de vergoeding voor reprografie en het openbaar leenrecht int en verdeelt. Reprobel vergoedt de schade die auteurs en uitgevers lijden door het reproduceren van hun werk. Begrijp me niet verkeerd, ik vind wel degelijk dat auteurs en uitgevers vergoed moeten worden voor de inspanningen die ze leveren. In het hoger onderwijs gaat dit echter over het kopiëren van wetenschappelijke papers en magazines, die peerreviewed werden door collega's van andere hogeronderwijsinstellingen, waardoor uitgevers eigenlijk weinig bijkomende kosten hebben aangezien de review door de andere wetenschappers zonder vergoeding gebeurt.

Op 12 november 2015 heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie een arrest uitgevaardigd waarbij de werking en taak van Reprobel danig dient te worden herzien en bijgestuurd. Reprobel zelf dringt ook aan op bijsturing van de Belgische wetgeving om het auteursrecht te regelen conform de Europese richtlijnen, een verantwoordelijkheid die bij de federale minister van Economie berust. U vraagt zich dan af wat u daarmee te maken hebt. Dat zit natuurlijk in het gegeven dat Onderwijs een niet onbelangrijke geldschieter is in deze.

Hoe staat u tegenover het feit dat het onderwijsveld jaarlijks 12 miljoen euro moet betalen aan Reprobel, bijna louter om peerreviewede papers te kopiëren? Ik heb daarnet gezegd dat we het niet onbelangrijk vinden dat auteurs van ander werk wel degelijk de nodige vergoedingen krijgen. Hebt u met uw federale collega bevoegd voor de economie reeds overlegd over het wijzigen van de federale wetgeving? Is daar een vrijstelling voor het onderwijs ter sprake gekomen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Daniëls, dit is een zeer interessante en actuele vraag.

Het jaarverslag van Reprobel over 2014 leert mij dat er in totaal voor reprografie in België voor 23,1 miljoen euro geïnd werd. In het kader van het duale systeem is er een vergoeding voor reproductieapparaten. Deze bedragen op het niveau van België circa 13,5 miljoen euro. Ze worden betaald door fabrikanten en invoerders, maar wegen natuurlijk op de verkoopprijzen. Daarnaast zijn er de inningen voor de reproductierechten – het nemen van fotokopies – voor een totaalbedrag van 9,6 miljoen euro. De hele sector van het onderwijs – alle scholen en instellingen samen op het niveau van België – staat in voor 50 procent van deze groep van inningen of in totaal 4,682 miljoen euro in 2014. Ten slotte wordt er nog 2,1 miljoen euro opgehaald door Reprobel via inningen voor openbaar leenrecht via bibliotheken. Onderwijsinstellingen met een bibliotheek zijn hiervan vrijgesteld.

Ik onderschrijf voor 100 procent de bekommernis dat de vergoedingen voor auteursrechten, zowel wat betreft analoge reproductie als voor digitale reprografie, een belangrijke aangelegenheid zijn met een aanzienlijke impact op de werkingsmiddelen van onze onderwijsinstellingen, van basisonderwijs tot hoger onderwijs. Bovendien zadelt dit de scholen ook op met een aanzienlijke administratieve last.

Langs de andere kant kunnen we niet ontkennen dat auteurs waaronder heel wat wetenschappers van onze universiteiten, de stuwende krachten zijn van de informatiemaatschappij. De productie van kennis verdient bescherming en een gepaste vergoeding. Dat is een hoeksteen voor een kennisgedreven maatschappij. We zitten daar met een spanningsveld.

Het federale auteursrecht voorziet dat elke gebruiker, dus ook het onderwijsveld, een vergoeding moet betalen voor het gebruik van een beschermd werk.

Het gaat om een internationaal erkend exclusief recht van de auteur van een werk of van de houder van die rechten, zoals een uitgeverij en/of een beheersvennootschap, om al dan niet toestemming te verlenen voor de reproductie.

De concrete Reprobel-regeling voor onderwijs is opgenomen in het koninklijk besluit van 30 oktober 1997, dat reeds meerdere malen is aangepast. De evenredige vergoeding per kopie van een beschermd werk is lager voor het onderwijsveld in vergelijking met andere sectoren, zoals kmo's en vrije beroepen.

Dit koninklijk besluit moet echter herzien worden, enerzijds voor de omzetting van de EU-richtlijn van 2001 en anderzijds door uitspraken van het Europees Hof van Justitie. Over de actualisering van dit koninklijk besluit lopen op federaal niveau de gesprekken nog. De onderwijswereld en ook onze administratie volgt dit van zeer nabij.

Kortom, door de uitspraken van het Hof van Justitie moet men de heffing op reproductiemachines herzien. De auteurs- en uitgeversorganisaties willen echter de inkomsten op niveau houden. Er wordt niet gedacht aan een aanpassing van de tarieven, maar men wil wel het forfaitaire aantal kopies per leerling of student mogelijks verhogen, wat zeer zware gevolgen kan hebben voor de kosten voor ons onderwijs. Niemand is dus happig om daarmee akkoord te gaan. Over een precies bedrag kunnen we ons niet uitspreken, ook omdat de gesprekken hierover nog steeds lopen. De vraag is actueel en bekommert mij overigens zeer.

Zoals ik al vermeld heb, is onze administratie formeel betrokken in de federale adviesstructuren. Onze mensen nemen daar de nodige initiatieven om voor onderwijs op juridische basis een gunstige regeling te bewerkstelligen.

Is het mogelijk om voor onderwijs een volledige vrijstelling te krijgen binnen het EU-kader? Dat kan. Daarover kan gediscussieerd worden, maar ik denk dat we

minstens naar een status quo moeten streven. Ik kan moeilijk aanvaarden dat er een verzwaring zou komen van de lasten voor onze scholen. In februari 2015 heb ik per brief de federale ministers van zowel Economie als van de Digitale Agenda gevraagd om rekening te houden met de onderwijsvragen rond auteursrecht. Het ging meer specifiek om het digitaal auteursrecht, maar de volgende punten zijn expliciet onder de aandacht van de Federale Regering gebracht.

Er is meer aandacht gevraagd voor ruime en eenvoudige onderwijsuitzonderingen op het auteursrecht.

Dan is er de rol van de educatieve uitgeverijen in het systeem van auteursrechten. Zowel rechtstreeks aan de scholen als via Reprobel innen de educatieve uitgeverijen auteursrechten.

In het licht van de vermindering van de planlast en regeldruk werd in het verleden al verschillende malen de vraag gesteld aan de federale overheid om het initiatief te nemen in de federale regelgeving inzake een vereenvoudigde inning, een centrale vereffening of een eenheidsloket auteursrecht.

Tot slot is er het punt van de elementen van het vergoedingssysteem indien een vergoeding voor auteursrecht in onderwijs wordt behouden: per leerling, per leraar, per kopie, per werk.

Ik volg de materie op en ik weet ook dat mijn collega's Kris Peeters en Alexander De Croo volop in de weer zijn om te pogen tot een billijke regeling te komen.

Ik wil ook nog verwijzen naar het antwoord op een gelijkaardige vraag die door collega Peter Dedecker van de N-VA op 2 maart in de Kamer is gesteld aan minister Kris Peeters.

Ik besluit: deze discussie is niet zonder gevaar voor onderwijs en we moeten ervoor zorgen dat er zeker geen verzwaring van de lasten uit voortvloeit, maar we moeten van de gelegenheid gebruik maken om het systeem eenvoudiger en fairder te maken voor de scholen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben blij dat de administratie onderwijs formeel en rechtstreeks betrokken is bij deze besprekingen. U hebt het probleem concreet en juist geschetst: enerzijds zijn er de auteurs en de uitgeverijen die daarin tijd, kennis, knowhow en geld investeren. Ik begrijp dat dat niet allemaal gratis kan gebeuren. Anderzijds moeten we ervoor opletten dat de kosten niet worden doorgeschoven naar onderwijs, via forfaitaire heffingen of op een andere manier.

Het is geweldig dat u zo vooruitziend was om in februari 2015 proactief te werk te gaan in afwachting van een arrest dat in november 2015 is gevelde. Wat betreft de planlast en de eenvoudige inning ben ik van mening dat die elementen cruciaal zijn. In het dko hebben we heel wat moeilijkheden gehad om dat geregeld te krijgen. Daar is veel tijd en energie in gekropen. Het is misschien ook goed om de educatieve uitgeverijen rechtstreeks te betrekken in die gesprekken om te komen tot een goed eindresultaat.

Het zou immers jammer zijn als de educatieve uitgeverijen, die niet onbelangrijk zijn in ons onderwijs, er de brui aan zouden moeten geven omdat hun inkomsten opdrogen, omdat het vrijwel onmogelijk wordt voor hen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, ik ben het roerend met u en ook met collega Daniëls eens als het gaat over het vereenvoudigen van dit soort zaken. Het

kan inderdaad niet de bedoeling zijn dat de scholen met nog meer planlast zitten, ook door dit soort zaken. Ik heb ook het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) van 16 oktober 2014 gezien. Daarin wordt ook gevraagd aandacht te hebben voor “de kosten op de werkingsmiddelen die niet bijdragen tot de uitvoering van de kerntaak”. De auteursrechten werden daarbij vermeld.

Ik heb hier een zekere gevoeligheid voor, en dat is niet toevallig. Mijn moeder heeft jarenlang meegeschreven aan handboeken die worden verdeeld in het gemeenschapsonderwijs, en doet dat nog steeds.

Lieve collega's, ik licht dat even toe, niet 'pour la petite histoire', maar omdat er wel degelijk een verschil kan zijn indien de instellingen de boeken verhuren en niet te koop aanbieden aan de leerlingen. Dat heeft een impact op de verkoop van die boeken en op het aantal uitgeverijen dat boeken willen produceren voor dat net. Het heeft een impact op de cultuur van de instellingen, inzake het al dan niet frequent vernieuwen van de boeken en het werken met fotokopieën en dergelijke meer.

Ik ken dat dus een beetje van nabij, en ik zie dat er heel veel tijd en energie gaat naar het schrijven van studieboeken. Ik vind dat heel belangrijk werk. Daar gaat expertise in van mensen die voor hun expertise zijn gelauwerd. Die werden niet toevallig gekozen om mee te schrijven aan die boeken. Eigenlijk is dat bijna vrijwilligerswerk van die auteurs. Ik zie dan hoe daar vlijtig uit wordt gekopieerd, voor een kleine vergoeding of een vergoeding die die auteurs eigenlijk zelfs niet krijgen. Ze krijgen eigenlijk maar weinig voor al hun werk. Als ik dat zie, dan wringt dat een beetje bij mij.

Iedereen hier is ervan overtuigd dat didactisch materiaal schrijven, handboeken en studieboeken schrijven, op academisch niveau of op het niveau van ons leerplichtonderwijs, ongelooflijk belangrijk werk is. Dat moet ook worden gevaloriseerd. Dat moet worden gewaardeerd. We moeten dat financieel durven te appreciëren. Het kan niet dat iemand in de ene sector als consultant heel snel zijn centen verdient en dat iemand die zijn knowhow inzet voor ons onderwijs, maar een aalmoes krijgt. Daar heb ik het altijd moeilijk mee. Daarom vroeg ik even het woord. Ik ben daar immers zeer gevoelig voor.

Ik vind dat auteurs die degelijk werk leveren, daarvoor moeten worden vergoed. Sommige scholen moeten misschien een doordachter beleid voeren op het vlak van handboeken en didactisch materiaal, en minder het fotokopieerapparaat gebruiken. Ik weet het, de leerplannen worden soms al eens aangepast, en dat is niet zo lolli, maar het is veel beter en motiverender voor leerlingen – en ik stel de leerling ook centraal, niet alleen de auteur – om te kunnen studeren uit een degelijk, doordacht handboek dan te moeten werken met een cursus die is samengesteld uit kopietjes en notaatjes en dingen die niet zoveel samenhang vertonen en waaraan niet zo doordacht is gewerkt. Die kostprijs is niet altijd een goed argument, want die fotokopies kosten uiteindelijk ook veel geld. Dat wordt ook doorgerekend aan de leerlingen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de bezorgdheid van collega Daniëls is zeer terecht. Dit thema is ook vroeger reeds aan bod geweest, en zelfs in een ruimer geheel van onderwijsexterne wetgeving en onderwijsexterne financiële verplichtingen. Minister, ik vind dat u dit op een accurate manier opvolgt. Is dit alleen een bevoegdheid van de federale ministers of kunnen onze federale collega's op dit vlak ook een wetgevend initiatief nemen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank de leden voor hun aanvullende opmerkingen. Mevrouw Brusseel, ik heb in mijn antwoord uiteraard ook gezegd dat het belangrijk is dat mensen die educatief materiaal schrijven, daarvoor worden gehonoreerd. Aan de andere kant heb ik ook met heel wat scholen gesproken waar men wel handboeken aankoopt, en daarnaast nog met heel wat reproductie werkt. Ik denk dan aan oefenblaadjes enzovoort. Er wordt dus veel gekopieerd.

Mijnheer De Meyer, ik verwijs naar het antwoord van federaal minister van Economische Zaken Peeters vorige week of een paar weken geleden op de vraag van de heer Dedeker: "Wat zullen wij doen? Wij zijn er volop mee bezig, maar de vraag is of het niet redelijk zou zijn om een vergoeding verschuldigd door het onderwijs voor handelingen die worden gedekt onder uitzondering op het auteursrecht volledig af te schaffen."

Ik heb die zin drie keer herlezen om te zien wat hij nu precies bedoelde, maar als ik het goed begrijp, zegt hij het volgende. Er is indertijd in een KB beslist om een uitzondering toe te staan op het feit dat men aan scholen dus wel een vergoeding mag vragen. Die vergoeding is als een vast bedrag bepaald. De minister vroeg zich dus af of men aan scholen nog een uitzondering moet geven, of men niet beter meteen komaf kan maken met die vergoeding.

Vervolgens stelde hij: "In mijn beleidsnota gaf ik al aan dat een vereenvoudiging van de uitzonderingen en vergoedingsstelsels van de onderwijssector absoluut noodzakelijk is, gezien de huidige complexiteit." Dat interesseert me ook heel sterk. Ik heb daar ook over gesproken.

Mevrouw Brusseel, hij zei dan ook nog het volgende: "De onderwijsinstelling is maar een deel van de problematiek van de reprografieheffing. We moeten juridisch sluitend, toekomstgericht en evenwichtig werken."

Collega's, ik hoop dat ik hiermee een antwoord heb gegeven. De federale overheid kan zelf regelgevend optreden. Ze is bevoegd. Wat collega Daniëls belangrijk vindt, is dat we daar vanuit Onderwijs nauw bij betrokken zijn, dat dat niet over ons hoofd heen gebeurt. Mevrouw Brusseel, dat moet uiteraard garanderen dat de auteurs voldoende worden vergoed. Dat is het evenwicht dat moet worden gezocht.

Maar de huidige regeling is ingewikkeld, zorgt voor planlast en is niet zo aangenaam voor scholen. In het kader van Operatie Tarra kunnen wij daar wel wat in snoeien.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil nog even ingaan op wat mevrouw Brusseel zegt. Ik wil daarin duidelijkheid verschaffen. Als mensen hun expertise willen gebruiken om goede handboeken en dergelijke te schrijven – daarom verwees ik ook naar de educatieve uitgeverijen en andere –, dan moeten we dat inderdaad naar waarde schatten.

Ik wil ook op iets anders wijzen. De vraag is: hoe komen die mensen tot hun expertise? Stel dat leerkrachten de expertise die ze in de klascontext en op school hebben opgedaan inzetten om een boek te schrijven. Die leerkrachten hebben die expertise niet bij de geboorte meegekregen, maar ze is ontstaan in de context waarin ze werken. In verschillende personeelsreglementen kun je lezen dat de vermogensrechten die iemand opbouwt uit een werk dat hij kan maken wegens de job die hij uitoefent en waarvoor hij wordt betaald, worden overgedragen aan de school waartoe hij behoort. Ik vind het niet onbelangrijk om dat te schetsen. Er wordt een goed evenwicht gezocht tussen waar je je knowhow verwerft en waar je die inzet.

Ik begrijp dat dit debat nog niet is afgerond. Er wordt gezocht om alle evenwichten met elkaar te verzoenen, maar het is niet de bedoeling om de volledige factuur op onderwijs af te schuiven.

Minister Hilde Crevits: Dat zou ik ook niet aanvaarden. Het kot zou te klein zijn, mocht dat het geval zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het OESO-rapport 'Low Performing Students' over laagpresterende leerlingen
– 1259 (2015-2016)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp-a): Mijn vraag om uitleg sluit aan bij de OESO-publicatie die we bespraken tijdens de vorige vergadering. Deze publicatie gaat over Low Performing Students, laagpresterende leerlingen. De OESO wil een aantal tools aanreiken om de schoolse vertraging, de waterval en de schoolse uitval te verminderen.

In het rapport kijkt de OESO naar wie die ondermaats presterende leerlingen in ons Vlaams onderwijs precies zijn. Die data worden in verhouding geplaatst tot leerlingen-, school- en beleidskenmerken. Wanneer je dan bijvoorbeeld focust op de prestaties van jongeren met een migratieachtergrond, zie je dat men in het beleid sterk focust op taalremediëring. Als we echter migratieachtergrond vergelijken met de resultaten op basis van thuistaal, dan zien we dat de migratieachtergrond zelf een grotere invloed heeft dan de thuistaal. Uiteraard moeten we blijven streven naar een sterke kennis van het Nederlands, maar dit is toch een belangrijk signaal van de OESO om niet in een tunnelvisie te vervallen en aandacht te hebben voor andere aspecten naast taal, zoals het welbevinden van jongeren op school, de diversiteit op school en de schoolbinding of de satisfactie van leerlingen op school om zo de schoolresultaten te verbeteren.

Uit de OESO-studie zien we op schoolniveau een sterke oververtegenwoordiging van zwak presterende leerlingen in bepaalde scholen. Het belang van een dynamisch en slagkrachtig schoolteam, zowel op leerkracht- als directieniveau, wordt ook aangehaald. Het rapport maakt ten slotte ook duidelijk dat het organiseren en coördineren van naschoolse educatieve activiteiten een sterke impact kan hebben op de schoolresultaten. Het zal u niet verwonderen dat het concept van de brede school dat daarbij aansluit, ook voor ons belangrijk is om het welbevinden op school te versterken.

De OESO formuleert een reeks aanbevelingen die we graag onder de aandacht zouden brengen en mee als baken voor beleid zouden willen signaleren.

Ten eerste vraagt de OESO om een prioriteit te maken van de verlaging van het aantal zwak presterende leerlingen. Dit is uiteraard ook de ambitie van de hervorming van het secundair onderwijs.

Ten tweede zegt de OESO dat de meerlagige drempels voor schoolsucces moeten worden aangepakt. Zwakke schoolresultaten zijn nooit het gevolg van één element, maar altijd een combinatie van problemen op diverse domeinen. Ook de inspanning om die zwakkere schoolresultaten terug te dringen, moet zich op verschillende domeinen focussen: de kennis van het Nederlands, maar ook de

achtergrond, attitudes en school- en systeemelementen spelen hierbij een rol. Zoals gezegd, verdienen ook en vooral het inzetten op welbevinden, betrokkenheid en een stimulerende schoolomgeving evenveel aandacht en middelen.

Ten derde roept de OESO op tot het vroegtijdig in kaart brengen van risico-studenten en het ter beschikking stellen van de instrumenten en financiële middelen zodat scholen die uitdagingen effectief kunnen aanpakken.

En ten slotte, last but not least, gaat de belangrijkste aanbeveling alweer over centen, minister. Het OESO-rapport stelt letterlijk: "Landen dienen financiële allocatiemodellen te ontwikkelen en te verfijnen die ervoor zorgen dat scholen de middelen ontvangen die ze nodig hebben op basis van hun leerlingenkenmerken." De OESO stelt dus effectief dat middelen voor scholen met een oververtegenwoordiging van zwakkere leerlingen moeten worden vergroot en niet verkleind zoals wordt voorgesteld in het regeerakkoord.

Minister, bent u bereid om, naast middelen voor taalremediëring, bijkomende middelen en ondersteuning te bieden aan scholen die werk maken van een grotere mate van welbevinden en motivatie, eventueel in samenwerking met ouderverenigingen en lokale actoren onder jongeren met een migratieachtergrond? Minister, dit gaat uiteraard verder dan de discussie over de SES-middelen (socio-economische status).

Plant u bijkomende inspanningen inzake monitoring en begeleiding van jongeren met een verhoogd risico op zwakke schoolprestaties? U hebt daarstraks al gezegd dat u in het kader van Mijn Onderwijs extra transparantie wilt bieden, ook aan scholen. Zet u effectief in op het instrumentarium om er iets aan te doen?

In een reactie op dit OESO-rapport gaf uw kabinet aan een evaluatie van het Inschrijvingsdecreet te plannen. Uiteraard zijn we met z'n allen nieuwsgierig naar de timing van een nieuw voorstel van decreet, maar zeker ook naar de inhoud. Het is onze ervaring – en het blijkt uit verschillende LOP-analyses (lokaal overlegplatform) – dat het Inschrijvingsdecreet met de dubbele contingentering toch wel effect heeft, op de sociale mix en op de inschrijvingspopulatie in een school.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, u hebt er zelf naar verwezen: op de dag dat de OESO haar rapport bekendmaakte, heb ik zelf gereageerd. Ik zal die reactie hier niet voorlezen, maar ik wil wel onderstrepen dat onderwijs ernaar moet streven dat zoveel mogelijk jongeren hun talenten kunnen ontwikkelen én dat ze aan de vooropgezette doelen kunnen voldoen, ongeacht hun afkomst of achtergrond. Dat moet samengaan met een schoolklimaat dat hen hiertoe stimuleert, in een warme en veilige leefomgeving. Elke jongere moet alle kansen krijgen.

De belangrijkste actor hierbinnen is – en mevrouw Gennez, daarover hebben we het al vaak gehad – wat mij betreft niet de overheid, maar wel de school zelf. Ik verwijs hierbij graag naar de inspanningen die we samen met scholen, met de Vlaamse Scholierenkoepel en deskundigen doen rond het versterken van een verbindend schoolklimaat, bijvoorbeeld werken aan peer-mediation, waarbij we jongeren zelf weerbaar maken om conflicten op te lossen. Dat heeft sowieso een positieve invloed op alle leerlingen.

Om het aantal laagpresteerders terug te dringen, zijn natuurlijk meerdere maatregelen nodig. Ik zou wel willen dat men met één maatregel iedereen maximaal kan laten ontplooiën, maar dat is niet zo.

Ik verwijs hierbij ten eerste naar onze inspanningen rond het duaal leren. We moeten daar een volwaardige leerweg van maken, om zo jongeren voor wie de

schoolbank niet de beste leeromgeving is, een volwaardig alternatief aan te bieden.

Ik verwijs ook naar de conceptnota Samen Tegen Schooluitval, die we hier binnen enkele weken zullen bespreken.

Daarnaast verwijs ik ook naar de conceptnota Leerlingenbegeleiding, die zoals u weet ook maatregelen bevat om de begeleiding van de leerling zowel op school, CLB als derden te versterken en met elkaar te verbinden.

Ik verwijs eveneens naar de hefboom kleuterparticipatie. We weten dat een kleine groep kleuters manifest onvoldoende participeert aan het onderwijs, terwijl analyses net aantonen dat wie in voldoende mate kleuteronderwijs volgt, minder kans heeft op schoolse achterstand.

Ik kan in dit verband verwijzen naar het meest in het oog springende cijfer, dat door velen gehanteerd wordt en dat door niemand betwist wordt. Een 5-jarige die voldoende aanwezig is in de klas, loopt 11 procent kans op schoolse achterstand. Voor een 5-jarige die onvoldoende aanwezig is, stijgt die kans tot 54 procent. Kleuterparticipatie is dus zeer terecht een aparte paragraaf in het regeerakkoord.

Mevrouw Genez, dan komen we opnieuw op de modernisering van het secundair onderwijs: het actualiseren van de eindtermen, de leerlingbegeleiding, die kort op de bal moet spelen en complementair moet zijn met het schoolbeleid, en de kwaliteit van de leraar. De OESO wijst ook op de rol van ouders en lokale gemeenschappen om ons onderwijs te versterken. Het is dus iets dat heel veel tentakels heeft en op heel veel punten tegelijk moet worden aangepakt.

Ik wil ook nog het volgende meegeven. In de beheersovereenkomst van de ouderkoepelverenigingen die we hebben afgesloten voor de periode 2016-2018, hebben we echt gevraagd dat ze binnen hun werking structureel aandacht hebben voor 'doelgroepouders'. Als ouders minder of niet betrokken zijn bij en/of minder of niet participeren aan het schoolgebeuren, dan heeft dat een effect op de prestaties van de leerlingen. Ik zie dat steeds meer scholen ook heel sterk gaan participeren in die ouderbetrokkenheid omwille van de gunstige effecten.

Specifiek wat monitoring betreft, volgen wij het aandeel laagpresteerders in PISA op. Ook de vroegtijdige schoolverlaters worden gemonitord. Jaarlijks worden ook een aantal databundels ter beschikking gesteld van de secundaire scholen, zodat zij een gericht beleid kunnen uittekenen. Deze omvatten onder meer gegevens over leerlingenaantallen, personeelsaantallen, leerlingenstromen, studiebewijzen en attestering vroegtijdig schoolverlaten, studierendement in het eerste jaar hoger onderwijs en het behalen van het bachelordiploma.

Dan zijn er natuurlijk de SES-middelen. Vanmorgen hebben we het gehad over de noodzakelijke monitoring. Ik denk dat we een kamerbrede consensus hebben dat die monitoring zeker noodzakelijk is.

Dan kom ik bij het Inschrijvingsdecreet. U weet dat we een afspraak hebben met de meerderheid dat de parlementairen een basis bouwen voor een nieuw Inschrijvingsdecreet. In het voorjaar van 2015 zijn er hier in de commissie hoorzittingen geweest. Mijn kabinet en de administratie hebben bijkomend consultaties gehouden met verschillende onderzoekers en met directies van zowel basis- als secundaire scholen. Daarnaast zullen onder andere ook de inzichten uit dit OESO-rapport meegenomen worden in de besprekingen van het nieuwe inschrijvingsrecht. Ik hoop dat we daar met de parlementairen snel door kunnen geraken.

Wat de timing betreft, hebben verschillende onderwijspartners mij erop gewezen dat ze graag een nieuw maar stabiel kader hebben om inschrijvingen in de

scholen te laten verlopen. Zij zeggen mij letterlijk: "Liever nog een jaar met het huidige decreet werken, om daarna met een goedwerkend en stabiel decreet aan de slag te gaan, dan nu snel iets goed te keuren om het jaar daarop weer te moeten veranderen." Ik vind die stabiliteit voor de toekomst dus wel cruciaal. Het is van belang dat we grondig te werk gaan en met een gedragen concept naar buiten komen. Ook is aan de Vlaamse Onderwijsraad gevraagd om, als de conceptnota klaar is, hierover advies uit te brengen. Wat dat betreft, ben ik dus samen met u in blijde verwachting.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Als ik het goed begrijp, zal een conceptnota worden opgesteld en ter bespreking worden voorgelegd.

De voorzitter: We zijn daar volop mee bezig, maar we doen dat grondig op basis van heel wat cijfermateriaal. Als er bepaalde wijzigingen worden doorgevoerd, dan willen we weten wat de effecten zijn. Dat vraagt wel wat tijd.

Caroline Gennez (sp.a): Ik pleit uiteraard voor een grondige aanpak. Onderwijsverstrekkers en ouders hebben uiteraard belang bij een stabiel kader. Twee doelstellingen moeten worden nagestreefd, enerzijds de sociale mix, die kan worden bereikt via een vrijwillig instrumentarium, en anderzijds de dubbele contingentering. Ik roep toch op om daar oog voor te blijven hebben. Ook een centraal aanmeldingsregister kan helpen om ervoor te zorgen dat kinderen op de juiste school terecht kunnen en dat kampeertoestanden in de toekomst worden vermeden. We moeten daar rekening mee houden en het in Vlaanderen breed uitrollen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb deze morgen aangegeven dat er in het basisonderwijs in Vlaanderen 17 procent leerlingen met een migratieachtergrond zitten, waarvan in Antwerpen 50 procent en in Gent 40 procent. Een grote groep daarvan is onderpresteerder. Dat is te wijten aan sociaal-economische factoren. Er moet ingegrepen worden op het vlak van taal, maar ook inzake schoolklimaat, ondersteuning van leerkrachten, aandacht voor diversiteit, aandacht voor het curriculum, levensbeschouwing. Ik dring er dan ook op aan dat de Vlaamse Regering een gecoördineerd actieplan diversiteit in het Vlaams onderwijs opmaakt. Anders blijven we met een grote groep leerlingen zitten die we niet kunnen meenemen in het onderwijs, en dat zou jammer zijn.

Wat het Inschrijvingsdecreet betreft kijken we uit naar wat er zal komen vanuit de meerderheid. We hopen dat het principe van de sociale mix gehanteerd zal blijven worden. De segregatie in ons onderwijs is immers problematisch.

We hopen ook dat er voor het eerste jaar secundair onderwijs een regeling komt die niet vrijblijvend zal zijn en die Vlaanderenbreed zal worden uitgerold. Minister, uit uw communicatie naar aanleiding van de kampeertoestanden een aantal dagen geleden, was het me niet duidelijk of u nu pleitte voor een vrijwillig instappen in zo'n aanmeldingssysteem. Ik weet niet of er veel scholen vrijwillig zullen instappen als in bepaalde steden andere scholen het niet doen. Onlangs hoorde ik een schooldirecteur de kampeertoestanden min of meer verdedigen. Hij vond dat dan de meest gemotiveerde leerlingen naar zijn school zouden komen. We mogen een dergelijke visie niet ondersteunen. We moeten ervoor zorgen dat iedereen gelijke toegang krijgt. We moeten dus voorzichtig zijn met vrijblijvendheid, al besef ik dat het moeilijk zal zijn om een regeling uit te werken voor het eerste jaar secundair.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, u hebt gelijk als u zegt dat er voor het Inschrijvingsdecreet een gedragen concept moet zijn. Dat is belangrijker dan de datum.

U hebt ook even verwezen naar de hoorzittingen. Alle sprekers waren het erover eens dat er hoe dan ook een vereenvoudiging moet komen.

Er is ook even verwezen naar de dubbele contingentering. Als je het onderwijsveld en de onderwijsverstrekkers beluistert, dan wil ik er toch op wijzen dat er nuances en zelfs verschillende meningen zijn. Laat dit duidelijk zijn.

Minister, kunnen we het onverantwoord voor de school kamperen, dat vandaag jammer genoeg nog her en der bestaat, reeds voorkomen voor het nieuwe decreet ingaat? Zo ja, op welke wijze? Ik begrijp dat hier kamerbreed de overtuiging leeft dat dit zo spoedig mogelijk moet worden bestreden.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik wou een kleine parenthese maken over de dubbele contingentering wat mijn stad betreft. Minister, ik heb u daar gisteren heel kort over kunnen spreken na de plenaire vergadering, in de gang. Ik was bezorgd over de dubbele contingentering in mijn stad omdat het er in vele scholen toe leidt dat er eigenlijk weinig mix is. In bepaalde scholen komt een grote groep leerlingen uit de groep anderstaligen in combinatie met een lage sociaal-economische status, de anderstalige GOK-kinderen (gelijke onderwijskansen). Daarnaast zijn er de andere kinderen die binnengeraakt zijn met de contingentering 'voorrang aan Nederlandstaligen'. En in Brussel is dat nu toevallig zo dat het kinderen zijn van hoogopgeleide ouders. Er zijn dus grosso modo nog twee profielen in de klas. Dat is niet evident, zeker niet als er van het ene profiel maar heel weinig leerlingen zijn en van het andere heel veel. Het stelt de leerkracht voor een bijzondere uitdaging. Ik mis de kans op echte diversiteit in die klassen en de kans op middenklassers, al dan niet anderstalig, die ook kunnen zorgen voor wat meer diversiteit. Ze kunnen voor wat meer evenwicht in de sociale en culturele dynamiek in die klas zorgen. Ik probeer mij zo diplomatisch mogelijk uit te drukken, maar het is een bezorgdheid van mij.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Het OESO-rapport geeft aan dat er een grote kloof is tussen de hoge en lage presteerders. Minister, zoals u aangaf, werden er al heel wat maatregelen genomen om aan die leerlingen tegemoet te komen: kleuterparticipatie, leerlingenbegeleiding, monitoring van vroegtijdige schoolverlaters. Ik denk dat een van de grote struikelblokken nog steeds de kennis van het Nederlands is. Het moet onze ambitie blijven om in te zetten op het Nederlands. Onze prioriteit moet het inrichten van taalbad en taalscreenings zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, is de N-VA zich ervan bewust dat er laag-presterende leerlingen zijn? Ja. Maar we willen absoluut niet, ook in het belang van die leerlingen, dat er een niveaudaling komt in het onderwijs. Minister, u hebt ook al een aantal keren gezegd dat dit voor niemand goed zou zijn, ook niet voor diegenen die thuis minder kansen hebben, want zo halen we hun kansen naar beneden.

Ik ga de discussie naar aanleiding van de interpellatie van mevrouw Meuleman niet herhalen. Ik verwijs ernaar omdat we sommige zaken nu herhalen. De kern is natuurlijk dat middelen die worden gegenereerd door bepaalde leerlingen, hun effect moeten hebben voor die leerlingen. We moeten de leerwinst die wordt gegenereerd, nagaan.

Het is niet zo dat Vlaanderen het over de hele lijn slecht doet voor leerlingen die een minder sterke achtergrond hebben. Ik heb dat vanmorgen al gezegd, maar ik zal het nog eens herhalen. Integendeel, Vlaanderen is koploper inzake veerkrachtige jongeren. Wij slagen er goed in, samen met Frankrijk, om jongeren die thuis een bepaalde SES-situatie (socio-economische status) kennen, toch maximaal te laten presteren.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik zou nog een bijkomende bemerking willen maken. De low performing students vormen inderdaad een uitdaging, maar we mogen in dit debat één instantie niet vergeten. Minister, u hebt het in uw antwoord al aangehaald: ouderbetrokkenheid. Er is een verantwoordelijkheid van ouders en leerlingen zelf. Ik wil een kort voorbeeld geven.

Er zijn inderdaad tal van jongeren met een migratieachtergrond en met lage SES-kenmerken, maar die van thuis uit toch gestimuleerd worden door ouders die het belang van een goede opleiding erkennen. Die jongeren maken het wel degelijk. Ons Vlaams onderwijssysteem is zo uitgebouwd dat die jongeren alle kansen krijgen. Laat het ons dus niet vergeten: het is niet alleen een zaak van de school als onderwijsinstelling, we moeten erin slagen om ouders op hun verantwoordelijkheid te wijzen en in die richting te duwen. De voorbeelden zijn legio, maar toch zou dit nog veel verder moeten kunnen worden uitgerold.

Kathleen Helsen (CD&V): Collega Van Dijck, ik wil me bij u aansluiten. Het is vooral belangrijk dat de ouderverenigingen erin slagen om die ouders die het belang van het onderwijs en van vroege participatie nog niet inzien, te overtuigen. U zegt dat we ze in een bepaalde richting moeten duwen. Ik denk dat we vooral het belang van studies moeten aantonen, dat we in dialoog moeten gaan, en dat we mensen die nog niet overtuigd zijn met al onze kracht proberen te overtuigen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank u voor alle opmerkingen.

Ik zal starten met de opmerking van de heer Van Dijck. Ik heb daarnet niet zonder reden gezegd dat ouderbetrokkenheid cruciaal is en dat ik in de overeenkomst met de ouderorganisaties net de participatie van ouders aan het schoolgebeuren zo centraal heb gesteld.

Ik was eergisteren te gast op een forum van de verenigingen van mensen in armoede. Het is onwaarschijnlijk hoe vaak je geconfronteerd wordt met mensen die in het onderwijs heel ontgoochelende ervaringen hebben opgedaan. Ik heb hun gevraagd om ervoor te zorgen dat hun kinderen naar school gaan, maar als je zelf traumatische ervaringen hebt opgelopen op school, moet je ervan overtuigd geraken dat het goed is om je kinderen naar school te sturen want je stuurt ze naar een omgeving die je zelf niet vertrouwt. Als je die omgeving niet vertrouwt, zul je tegenover je kinderen nooit een houding aannemen die stimulerend is.

Ouderbetrokkenheid is dus inderdaad geen kwestie van verplichting maar van innerlijke betrokkenheid. Mensen in armoede zeggen soms: 'Wij komen niet aan leren toe.' Maar je moet natuurlijk ook wel overtuigd zijn van je lerende capaciteiten om te kunnen en willen leren. Je moet die brug dus over geraken. Ouderparticipatie is dus cruciaal, ook voor taalverwerving trouwens.

Op mijn kabinet hangen foto's van jongeren met hun ouders uit een artistiek project van een school in Gent. Die school zet heel, heel sterk in op participatie

van ouders. Ze koken met de ouders, elke maand is er een koffienamiddag. Zo krijg je een netwerk van ouders dat heel stimulerend werkt voor elkaar en voor de kinderen. Ouderbetrokkenheid is dus zeker niet te onderschatten.

Ik wil nog wat duidelijkheid verschaffen over de kampeertoestanden en het aanmeldingsregister. Mijnheer De Meyer, we hoeven helemaal niet te wachten op het Inschrijvingsdecreet 2.0 of 3.0 om keuzes te maken inzake centrale aanmelding. Ik heb deze morgen al gezegd dat ik de evaluatiegesprekken met mijn leidinggevende ambtenaren heb gehad. De leidinggevend ambtenaar van AgODi heeft me zelf gevraagd om de mogelijkheid te krijgen om een digitale aanmelding eerste graad secundair te creëren. Dat is echter geen centrale aanmelding. Ik ben niet van plan om mensen te zeggen dat ze zich maar moeten aanmelden in Vlaanderen en dat wij het zullen oplossen. Neen, het moet altijd een schoolgebeuren of een lokaal gebeuren zijn. Het is wel cruciaal dat Vlaanderen die digitale module mogelijk maakt. Lokeren en Roeselare – ik noem er nu willekeurig twee – zijn vrijwillig in de centrale aanmelding gestapt en zijn daar erg tevreden over. We moeten niet wachten. Integendeel, de administratie heeft de opdracht om na te gaan of we gebruik kunnen maken van wat nu al in Gent, Brussel en Antwerpen bestaat. Het gaat enkel om de eerste graad en nog niet over het hele secundair onderwijs. Het is vrij complex en hoe hoger je gaat, hoe meer studierichtingen er zijn. Voor de eerste graad zou het wel mogelijk worden.

Dan waren er vragen over de sociale mix. Mevrouw Meuleman, ik was gisteren verrast tijdens de plenaire vergadering toen mevrouw Van den Brandt me zei dat het een schande is dat 2800 mensen te horen hebben gekregen dat ze nog niet onmiddellijk een plaats krijgen. Dat is ook logisch omdat er dubbel wordt gewerkt. Er is de aanmelding en er zijn de criteria met betrekking tot de mix die moeten werken. Ze verweet me dat de mensen nog niet allemaal iets hadden gekregen, maar het systeem moet wel zijn gang kunnen gaan. Ze zei ook – ik weet niet of ze het zo had bedoeld – dat ze het heel normaal vond dat elke ouder vrij een school kan kiezen in Vlaanderen. Dat staat een beetje haaks op wat is opgenomen in het Inschrijvingsdecreet. Er is wel vrije schoolkeuze, maar een beperkte vrije schoolkeuze omdat we, net omwille van de mix, sociaal willen corrigeren. In het kader van de actuele vragen had ik niet de kans om daar ruim over te debatteren. Ik denk ook niet dat dat ook uw mening is. Gelet op het decretale kader is het heel normaal dat we tijd nodig hebben om iedereen een plaats te geven.

Moeten de criteria zo blijven? Ik heb me geëngageerd om de parlementsleden daar te laten spreken. Ik ben niet ongevoelig voor de opmerking van mevrouw Brussee van gisteren dat we moeten nagaan wie nu nog snel een plaats vindt in Brussel. Zijn we geen groep aan het missen, een groep die systematisch geen plaats meer krijgt? Er is veel werk dat zorgzaam moet gebeuren. Ik denk dat ook de leden wat de oppositie erkennen dat zolang er geen stabiele goede wijziging is, het blijft zoals het is.

We werken volop aan het inlopen van de achterstand. Voor Brussel zal ik echter nooit in de situatie kunnen komen dat we voor iedereen een plaats hebben omdat er tweetalenonderwijs is. Ook de Franse Gemeenschap moet haar verantwoordelijkheid nemen. We proberen optimaal uit te wisselen.

Moeten we Vlaanderenbreed verplichten om digitaal aan te melden? Ik vind het moeilijk om daar ja op te zeggen. Mevrouw Meuleman, het is natuurlijk totaal ongepast als scholen pronken met het kamperen. Dat kan niet. Er zijn regio's in Vlaanderen waar er totaal geen problemen zijn. Moeten we daar dan ook zeggen dat er een LOP komt, dat er centraal moet worden aangemeld in de stad en dat de kinderen dan per school zullen worden verdeeld? Ik vind het raar dat dit overal zou worden verplicht, ook daar waar er totaal geen problemen zijn. Er

moet natuurlijk goed gemonitord worden. Daar waar er problemen zijn, moet het evident worden gemaakt dat er centraal wordt aangemeld. Die balans moeten we zoeken. We willen echter geen administratieve lasten bij creëren als het niet nodig is. We moeten zorgvuldig werken. De maatregel moet het beoogde doel halen. De administratie wacht niet tot er nieuwe regels zijn afgesproken, maar werkt nu al aan het creëren van een onlineplatform. Evident zullen we met Gent, Antwerpen en Brussel al kijken wat er bestaat en wat de overheid extra kan doen. Hoe sneller er zo'n module is voor het secundair onderwijs, hoe beter voor de scholen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik sluit me aan bij het pleidooi van mevrouw Meuleman om een diversiteitsplan voor ons Vlaams onderwijs uit te rollen in samenwerking met Welzijn, Jeugd en de lokale overheden. Het is vijf voor twaalf. Daar moet extra op worden ingezet, ook met de Brede School als spil van de buurtwerking.

Het is belangrijk dat we inzetten én op taal én op welbevinden, omdat dat minstens even belangrijk is voor de schoolse ontwikkeling van kinderen. OESO-onderzoek leert ons dat we samen met Frankrijk wat allochtone leerlingen betreft aan de staart van het peloton bengelen. Dat moet worden verbeterd.

Ik heb ook de hoorzittingen met betrekking tot het Inschrijvingsdecreet gevolgd. Dat er verschillende meningen zijn over de noodzaak aan sociale mix en dubbele contingentering, zou ik toch willen relativeren. Ik heb begrepen dat de meeste sprekers, zowel van de inrichtende machten als van de LOP's, wel sterk een pleidooi houden voor het versterken van de sociale mix. Ze worden daarin ook gesteund door internationaal onderzoek.

Ik citeer tot slot uit een onderzoek van het Steunpunt studie- en schoolloopbanen (SSL): "De dubbele contingentering is het enige instrument dat de voorbije 10 jaar echt tot een kentering heeft geleid om de sociale mix te realiseren." We denken wel dat het zinvol is om daar een centraal aanmeldingsregister naast te plaatsen, ook Vlaanderenbreed en verplicht. Waarom? Je ziet dat de problematiek van het kamperen in mijn eigen regio zich aan het verplaatsen is van de louter stedelijke omgeving naar de ietwat landelijkere omgeving, naar Mortsel, Edegem en Kontich. Ik zou het absoluut geen goed idee vinden dat die stadsvlucht georganiseerd blijft worden. We moeten daar echt tegen ingaan. Zo'n centraal aanmeldingsregister kan daar zeker een instrument voor zijn. Als we daaraan kunnen meewerken vanuit de oppositie, zullen we dat zeker niet nalaten.

Kris Van Dijck (N-VA): Een centraal aanmeldingsregister houdt niet tegen waar ouders bij eerste voorkeur hun kind naar school laten gaan. Als een ouder in een stad kiest om naar de rand te gaan, dan is dat zijn keuze. Ofwel doet hij dat fysiek, ofwel via een centraal aanmeldingsregister. Dat houdt de stadsvlucht niet tegen.

Caroline Gennez (sp.a): Ik heb het gekaderd in de kampeerbeweging. Die zie je nu over Vlaanderen lichtjes uitdeinen. Waar dat vroeger vooral in een stedelijke context was, zie je dat nu op steeds meer plaatsen. Dat willen we niet. We moeten het niet promoten dat scholen dit zien als een statussymbool. Een centraal aanmeldingsregister kan daar een oplossing zijn.

Minister Hilde Crevits: Ik was deze week nog in Kortrijk, waar ook centrale aanmelding bestaat, bij de directie van een internaat voor kinderen uit de lagere school. Men wees erop dat de centrale aanmelding heel vervelend is voor mensen zonder computer thuis want die komen in de derde categorie terecht. Die melden niet digitaal aan omdat ze het niet kunnen. Ze behoren waarschijnlijk wel tot de voorrangsgroepen, maar ze weten het niet.

Ik vind dat we rekening moeten houden met het feit dat een digitale aanmelding niet alles oplost. Het is genuanceerd. Het parlement zal keuzes moeten maken, ik heb u gewoon mijn mening gegeven en de redenen waarom ik nu behoedzaam ben. Ook als er een dubbele contingentering is, is het van belang dat de mensen die er deel van uitmaken, aangemeld zijn en in de groep vallen waar ze thuis horen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Ik ben het eens met die laatste opmerking. Dat is effectief iets waar we aandacht moeten voor hebben. Het zal niet alles oplossen, zeker niet voor mensen die digitaal minder geletterd zijn. Maar ik denk wel dat het een transparanter systeem is dan wat we vandaag hebben.

Minister Hilde Crevits: Collega Soens zegt net dat het OCMW daarin kan begeleiden. Dat is wel juist. Ik weet niet of dat effectief gebeurt. In elk geval heb ik vernomen dat daar mensen tussen de mazen van het net dreigen te glijpen. We moeten daar dus aandacht voor hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over verdere uitvoering van het STEM-actieplan – 1244 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Met het STEM-actieplan (Science, Technology, Engineering and Mathematics) probeert de Vlaamse Regering sinds 2012 meer jongeren naar STEM-opleidingen -en richtingen te leiden omdat die op dit moment nog niet erg in trek zijn. Vooral meisjes zijn ondervertegenwoordigd in STEM-opleidingen. Het STEM-platform stelde enkele streefdoelen voor 2020 voor, onder andere dat een derde van de studenten in een STEM-opleiding van het vrouwelijk geslacht moet zijn.

Uit de STEM-monitor van 2015 leren we dat er in het hoger onderwijs een stijging is van het aantal studenten dat in een STEM-studierichting instroomt. Voor academische bachelors en masteropleidingen werd het streefdoel van 33 procentmeisjes in de opleiding reeds gehaald, bij de professionele bachelors blijft men wat achterop hinken. Het percentage schommelt hier rond de 21 procent. In de commissie van 23 april antwoordde minister Crevits op vragen van collega's Bertels en Brussee dat het STEM-platform binnenkort zou samenzitten met externe partners om afspraken te maken over de prioritaire acties ter uitvoering van het STEM-actieplan. Genderissues zouden hierbij ook aan bod komen.

In de beleidsbrief stelde de minister dat dit jaar nog een prototype van de oriënteringsproef voor een testgroep van leerlingen uit de derde graad van het secundair onderwijs zal worden uitgewerkt met het oog op een niet-bindende verplichte oriënteringsproef voor STEM-opleidingen. De minister gaf duidelijk aan dat deze proef instellingsneutraal moet zijn en gebaseerd op de reeds bestaande proeven. Uiteraard moeten we ervoor opletten dat het stimuleren van STEM enerzijds en het waarborgen van een kwaliteitsvolle instroom anderzijds elkaar niet tegenwerken. Uit onderzoek naar de toelatingsproef voor de opleidingen arts en tandarts bleek recent nog dat meisjes hier slechter op scoren.

Minister, welke conclusies kon het STEM-platform uit het overleg met externe partners halen? Werden deze overgemaakt aan de STEM-stuurgroep? Welke rol

ziet u met betrekking tot STEM-richtingen voor de oriënteringsproef, naast het beter oriënteren van jongeren in hun studiekeuze? Hoe zult u erop toezien dat deze oriënteringsproef genderneutraal is? Hoe kan de oriënteringsproef zelf als instrument gebruikt worden om tot een meer diverse instroom in de STEM-opleidingen te komen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Laat me eerst het beleidsmatige samenwerkingsverband rond STEM toelichten. Ik merk dat de verschillende rollen van de partners niet steeds even duidelijk zijn. In mijn antwoord op de vraag van 23 april heb ik misschien onvoldoende uitgelegd wie wat moet doen. Ik zal dit nogmaals schetsen.

Het STEM-platform is een extern adviesorgaan, in het leven geroepen door het STEM-actieplan 2012-2020 van de Vlaamse Regering. In het platform zetelen high-levelvertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, de media, onderzoeksinstituten, kenniscentra enzovoort die in persoonlijke naam de overheid adviseren over STEM, vanuit – maar ook aanvullend op – het STEM-actieplan.

Daarnaast is er de STEM-stuurgroep. Dit is het beleidsorgaan, met daarin vertegenwoordigers van de departementen en kabinetten Onderwijs en Vorming, Werk en Sociale Economie en Economie, Wetenschap en Innovatie, naast de SERV, de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI). De stuurgroep bewaakt de globale voortgang van het STEM-actieplan, geïnspireerd door de door het STEM-platform aangeleverde adviezen.

In de loop van 2015 zijn er twee gezamenlijke overlegmomenten geweest met STEM-platform en de STEM-stuurgroep. Daarna heb ik verwezen in mijn antwoord van 23 april. Tijdens dit overleg is de mid-term stand van zaken gemaakt van de uitvoering van het STEM-actieplan 2012-2020. Belangrijke positieve vaststelling was: alle strategische en operationele doelstellingen van het plan zijn de facto in concrete beleidsacties omgezet. Niettemin blijven ze hun belang behouden voor de verdere uitvoering van het actieplan.

Ook werden conclusies getrokken op het niveau van de bijkomende acties, in relatie tot de meting van de outcome indicatoren van de tweejaarlijkse STEM-monitor. Daarin komt de problematiek van meisjes in STEM-tso en -bso tot uitdrukking.

Er wordt voor de periode 2016-2020 voor geopteerd de brede waaier van acties te behouden, maar wel in zo groot mogelijke mate te focussen op twee aspecten. Het eerste is de maatschappelijke relevantie van STEM, die essentieel is om meisjes aan te trekken tot STEM-richtingen en -beroepen. Eenvoudig uitgelegd: meisjes worden meer dan jongens onrechtstreeks aangesproken door het belang van nieuwe technologieën. Jongens gaan voor de techniek en de vinding op zich, voor meisjes moet het bijdragen tot een betere wereld.

Het tweede aspect betreft de doelgroepopleerlingen, namelijk specifiek tso en bso, meisjes en jongeren uit kansengroepen. De verschillende betrokken beleidsdomeinen en ministers – in casu minister Muyters en ikzelf – implementeren deze focussen via de voornaamste concrete actielijnen van het plan. Het gaat dan met name over de lerende netwerken STEM van basisscholen en secundaire scholen, de STEM-academies, voor wat betreft de buitenschoolse STEM-activiteiten, het beleidsplan wetenschapscommunicatie voor de rol van de kennisinstellingen, de sectorconvenanten voor wat betreft de sectoren en het STEM-charter voor het individueel engagement van bedrijven.

Op het einde van uw vraag hebt u het over de oriënteringsproef. Ik ga daar straks op antwoorden bij de behandeling van de volgende vragen van collega's Daniëls en

Brusseel. Ik wil graag eerst verduidelijken dat in de beleidsbrief Onderwijs, in het kader van een betere studiekeuzebegeleiding bij de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs, sprake is van twee verschillende soorten instrumenten. Er is vooreerst de verplichte, niet-bindende oriëntatieproef aan het einde van het secundair onderwijs, waar ik straks zal op ingaan. Daarnaast zijn er de verplichte, niet-bindende toelatingsproeven bij het begin van het hoger onderwijs. Het is in uw vraag niet altijd even duidelijk welk instrument u bedoelt.

Het doel van de toelatingsproeven bij het begin van het hoger onderwijs is om zeer concreet de kennis en vaardigheden van inkomende studenten in te schatten. Het resultaat van die proeven geeft informatie over de positie van de studiekeuze en ondersteunt de student in de reflectie over de voorgenomen keuze en mogelijke remediëring.

We starten ter zake met twee pilootprojecten voor de studenten die volgend academiejaar willen starten: een instapproof voor de lerarenopleidingen met focus op taalvaardigheid, wat altijd zo is gemeld, en een ijkingsstoets voor de academische STEM-opleidingen met focus op wiskundige vaardigheden. Binnen de STEM-opleidingen starten we eerst met de ingenieursopleidingen.

De twee instrumenten worden dus getrapt ingezet: van de oriënteringsproef, die een algemeen karakter bezit, naar een toelatingsproef die betrekking heeft op een bepaalde opleiding of cluster van opleidingen.

De testontwikkelaars onderzoeken de ontwikkelde instrumenten vanuit kenmerken als gender, culturele en sociaal-economische achtergronden enzovoort. Het is ook van belang dat de ontwikkelde instrumenten ongevoelig zijn voor deze niet-pertinente kenmerken van studiekeuzers. Een voorbeeld van een niet-pertinent kenmerk is de haarkleur. Er zijn er nog andere. Er zal prioritair aandacht uitgaan naar de vraag of de proef bepaalde groepen bevoordeelt of benadeelt. Het is niet de bedoeling dat er sprake is van bias.

De oriënteringsproef en de toelatingsproeven zijn verplicht, maar niet bindend. Dat betekent dat ze de toegang tot het hoger onderwijs niet beperken, maar door ze op termijn verplicht te laten afleggen door alle leerlingen en kandidaat-studenten wordt net een sterkere diversiteit in het hoger onderwijs in het algemeen beoogd, en dus ook in de STEM-opleidingen. Daar zullen we het straks nog verder over hebben, denk ik.

Voor mij moet die oriënteringsproef ook een emancipatorisch karakter hebben. Als je alle leerlingen die proef laat doen, creëer je natuurlijk een situatie waarin ook die leerlingen die van thuis uit misschien niet worden gestimuleerd om verder te studeren, een extra hefboom en zin om te studeren krijgen door het afleggen van zo'n proef op het einde van het secundair onderwijs. Uiteraard komt dat naast de adviezen die door de klassenraad worden verstrekt. Ook met betrekking tot STEM kan dat voor prikkels zorgen die goed en positief kunnen inwerken op de studiekeuzeprocessen van leerlingen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad de bedoeling dat zo'n niet-bindende verplichte oriëntatieproef ook misschien wel meer meisjes naar die STEM-richtingen kan trekken als ze daar eerst misschien niet aan hadden gedacht. Ik ben ook blij dat er prioritaire aandacht is voor het niet benadelen van bepaalde groepen bij een dergelijke oriënteringsproef, toelatingsproef of ijkingsstoets, hoe men het ook mag noemen, en dat ook gender daarbij wordt meegenomen. Ik ben alleszins ook benieuwd naar uw antwoord op de volgende vraag van mijn collega's over die oriënteringsproef, die toch wel enigszins hiermee samenhangt.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Dit is een interessante problematiek. Minister, ik heb ondertussen een antwoord gekregen op een schriftelijke vraag hierover, waarvoor dank. Ik heb immers toch altijd graag wat cijfermateriaal erbij. Ik denk dat we eigenlijk mogen zeggen dat de STEM-acties van de vorige legislatuur stilaan hun vruchten beginnen af te werpen, ook vanuit het oogpunt van een gelijke genderverdeling. We mogen echter nog niet op onze lauweren rusten. We zien bijvoorbeeld dat er voor de professionele bachelors een stijging is, maar dat de vrouwen met 21 procent onder het streefdoel van 25,2 procent tegen 2020 blijven. Bij de academische bachelors neemt het aantal STEM-studenten niet meer toe, maar het streefpercentage voor vrouwen van 33 procent is wel gehaald. Als je opsplijt volgens studierichting, zul je echter nog altijd een groot verschil zien qua keuzes tussen mannen en vrouwen. Die genderstereotypen wegen dus nog altijd wel een beetje door, maar als de STEM-studierichtingen toch al wat meer vrouwen kunnen aantrekken, dan hebben we eigenlijk de visvijver al vergroot, wat heel belangrijk is gezien de knelpuntberoepen die STEM-gerelateerd zijn, zowel qua masters als qua professionele bachelors of opleidingen secundair onderwijs.

Voor de masteropleidingen zitten we ook goed qua genderverdeling. Het aantal STEM-studenten kan daar nog wel wat beter. Waarover ik me echter nog steeds zorgen maak, is dat in tso en bso de verdeling meisjes-jongens nog heel erg genderstereotiep is. In het bso komen we nog niet aan 5 procent meisjes in de STEM-studierichtingen. In het tso is het iets beter, maar daar doet men het qua genderverdeling eigenlijk ook helemaal niet zo goed, tenzij men gaat opsplitsen in verpleegkunde en andere zaken, de zogenaamde zorg-STEM. Als je dat eruit filtert, dan zie je dat de genderstereotypes heel zwaar doorwegen in ons technisch en beroepsonderwijs. Ik betwijfel of dat eigenlijk een goede zaak is.

Ik denk dat 'ijkingsproeven' duidelijker zegt wat dit is dan 'niet-bindende toelatingsproeven'. Bij mijn weten betekent toelating immers dat men iemand al dan niet binnenlaat. Die ijkingsstoetsen zijn nuttige instrumenten. We zien immers dat het studierendement in die STEM-studierichtingen toch wel hoog is. Dat blijkt ook uit het antwoord op mijn vraag. Dat kan natuurlijk liggen aan het feit dat dit een zeer bewuste keuze is. Het zou best kunnen dat die keuze bewuster is dan wanneer men politieke wetenschappen gaat studeren. Ik zal niet zomaar zeggen dat er een causaal verband vast te stellen is, maar ik denk dat een instrument zoals een ijkingsstoets, waarna iemand kan zien dat ze wel over bepaalde kennis beschikt en ook kan zien aan welke lacunes er nog moet worden gewerkt, het bewust kiezen voor STEM aanmoedigt. Universiteiten zoals de KU Leuven, de Universiteit Gent en de Vrije Universiteit Brussel passen dat nu toch al enkele jaren toe, en we zien dat die ijkingsstoetsen worden beschouwd als een zeer nuttig instrument.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, mijn beperking slaat zowel op de vraag van mevrouw Soens als die van mevrouw Brusseel en de heer Daniëls. Ik zal straks immers niet meer aanwezig zijn, wegens andere verplichtingen. Laat duidelijk zijn dat de oriënteringsproef heel belangrijk is. Nog belangrijker is echter het ruimere oriënteringsproces waarbinnen dit zich afspeelt. Dat wil ik toch eventjes onderstrepen. We mogen ons niet blindstaren op de oriënteringsproef, maar moeten ook het hele proces zien.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik vind het geweldig dat deze vraag blijkbaar de grote aanloop is naar de vragen over een oriënteringsproef. Het is altijd goed om eerst op te warmen en het daar dan over te hebben. Ik zal daar dus niet verder op

ingaan. Minister, het lijkt me goed dat u die vragen beantwoordt bij de respectieve vraagstellers die de collega de kans hebben gegeven om haar vraag eerder te stellen.

Ik wil wel twee zaken extra aanhalen. Er is de lerarenopleiding. We hebben vastgesteld dat het beroep van leerkracht vroeger een mannelijk beroep was en doorheen de jaren een zeer vrouwelijk beroep is geworden. Ik vraag me dan af hoe dat komt. Komt dat omdat er genderstereotiepe lessen zijn gegeven, of zijn er andere oorzaken? Ik wil daarmee niet zeggen dat het niet mogelijk is dat er genderstereotiepe vormen van lessen en vraagstelling bestaan, maar ik denk dat we ook bescheiden moeten zijn als het gaat over de vraag wat het onderwijs op dat vlak kan realiseren. Dat moeten we wel voor ogen houden.

Mevrouw Brusseel had het over zorg-STEM. Mijn fractie heeft er in het verleden ook al op gewezen dat we ervoor moeten zorgen geen ruis te krijgen wat het STEM-gegeven betreft. Klassieke filologie is immers ook een wetenschap. Dan zit je met taal-STEM, denk ik dan.

Ann Brusseel (Open Vld): Het gaat over science, technology, engineering en mathematics, over exacte wetenschappen. Je moet dat niet verwarren.

Koen Daniëls (N-VA): U moet dat inderdaad niet verwarren, mevrouw Brusseel. Dat is absoluut zo. Zorg-STEM, dat is dan technologie in zorg, of niet?

Ann Brusseel (Open Vld): Het gaat om exacte wetenschap: fysica, chemie en biologie.

Koen Daniëls (N-VA): Vandaar mijn opmerking in de context van de totaliteit van STEM: we moeten ervoor zorgen dat er daarop geen ruis komt te zitten. Dan komen we natuurlijk bij oriënteringsproeven. Die proeven moeten wel degelijk de juiste richting aanwijzen en moeten niet zo ruim worden gemaakt dat alles erin past, want dan gaat het begrip oriëntering natuurlijk verloren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben het eens met de opmerkingen van de collega's. Blijven we op onze lauweren rusten? Neen, uiteraard niet. Zullen we voluit dat STEM-actieplan verder uitrollen? Zeker. Weten we wat STEM-richtingen zijn? Ja, kijk gewoon op de STEM-website. Je vindt dat daar terug. Er is een STEM-hand-leiding voor wie STEM wil inrichten in de eerste graad. We werken daar volop aan.

Ik ben het er uiteraard mee eens dat, als we een oriënteringsproef maken – maar dat onderwerp komt straks nog aan bod –, we daarin stap voor stap moeten werken en niet snel snel iets maken waarvan we niet zeker weten dat het goed is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de invoer van een niet-bindende oriëntatieproef – 1308 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de geplande oriëntatieproef aan het einde van het secundair onderwijs – 1341 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, nog voor het einde van dit schooljaar zal er een proefproject worden opgestart om leerlingen van het zesde jaar secundair onderwijs te helpen met het maken van een goede studiekeuze. Experts van verschillende instellingen zullen werk maken van één – en daar ben ik al blij mee – test die zal peilen naar de interesses, vaardigheden en motivatie van deze leerlingen.

Momenteel is er bij de UGent de SIMON-test, die al wat jaren draait, een stevige validatie achter de rug heeft en meerdere domeinen en inhoud bevat. Bij de KU Leuven is er de LUCI-test, die iets minder ruim is en wat meer op taal focust, wat ook niet onbelangrijk is. Bij de KU Leuven bestaat er ook de LEMO-test en de LASSI-test. De benamingen laat ik over aan de instellingen die ze gekozen hebben.

Die ene test wordt ontwikkeld door experts van de UGent, Universiteit Antwerpen, KU Leuven en de Arteveldehogeschool en zal Vlaanderenbreed worden uitgerold. De proef voor leerlingen uit het zesde jaar secundair onderwijs zal peilen naar de voorkeursrichting van de leerling en – en dat is echt belangrijk – testen of de leerling voor die bepaalde richting ook de nodige taal- en analytische vaardigheden heeft. Daarnaast zal gekeken worden naar de motivatie van de jongere en naar zijn of haar studiemethode.

Minister, collega's, mijn partij en ikzelf hebben er al geregeld voor gepleit dat die oriënteringsproef cruciaal is in een oriënteringstraject om de slaagkansen in het hoger onderwijs te vergroten en er dus voor te zorgen dat de studenten zo snel mogelijk op de juiste plaats zitten en dat er zo min mogelijk middelen van ouders, maatschappij en student verloren zouden gaan. Daaraan wil ik nog iets toevoegen. De docenten in het hoger onderwijs krijgen vanuit de instelling de opdracht om ervoor te zorgen dat de studenten slagen – wat in sommige gevallen nagenoeg onmogelijk is – en dat die leerlingen nog een tijd meedraaien in het hoger onderwijs. Als dat niet lukt, komen zij opnieuw terecht in het secundair onderwijs, in het zevende jaar. Je moet je dat voorstellen: 22- of 23-jarigen die opnieuw terechtkomen in de setting van het secundair onderwijs. Dat is voor die leerlingen en voor de leerkrachten waarbij ze terechtkomen geen evidente zaak.

Minister, in het verleden antwoordde u dat tegen Pasen 2016 – die echt iconisch begint te worden – een instellingsneutrale proef zou worden uitgetest op leerlingen uit het vijfde en zesde jaar secundair onderwijs. Tijdens die plenaire vergadering waarop ik u een actuele vraag stelde, op 30 juni 2015, gaf u ook aan dat de andere proef, de instapproef of niet-bindende toelatingsproef voor de STEM-richtingen en alle lerarenopleidingen, tegen de start van volgend academiejaar klaar zal zijn.

Minister, zal deze instellingsneutrale oriëntatieproef worden getest met leerlingen uit het vijfde of uit het zesde jaar secundair onderwijs? Ik stel die vraag bewust. In het Masterplan Secundair Onderwijs hebben we gesuggereerd om dat in het vijfde jaar in te richten, omdat leerlingen in het zesde jaar nog wat kunnen manoeuvreren en tandjes bijsteken. Uit die SIMON-test komen namelijk soms richtingen naar voren die leerlingen in eerste instantie niet hadden verwacht. Hoe ziet u dat juist: in het vijfde of zesde jaar?

Welke scholen en studierichtingen zullen hiervoor worden geselecteerd en hoe zal die selectie verlopen?

Wat is de reden dat de andere Vlaamse universiteiten, zoals de VUB en UHasselt, en andere hogescholen niet betrokken zijn bij de ontwikkeling van die proef? Ik zal een stoute vraag stellen: zullen zij allen aanvaarden dat de proef die wordt ontwikkeld door die instellingen ook de proef is die zij zullen afnemen?

Hoe zal de concrete samenwerking tussen de partners van het hoger onderwijs exact verlopen?

Houdt u nog steeds vast aan de timing van de invoer van de intakeproef en de niet-bindende toelatingsproef?

Op welke manier en door wie wordt die momenteel ontwikkeld?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Volgend schooljaar komt er aan het einde van het secundair onderwijs een oriënteringsproef. Dat is al een tijdje geleden aangekondigd. In 2013 kunnen we hierover al lezen in het Masterplan Hervorming Secundair Onderwijs: "Er wordt een niet-bindende oriënteringsproef ingevoerd, die naast kennis ook attitudes bevraagt. Die proef wordt ruim voorafgaand aan de instap in het hoger onderwijs afgenomen, bijvoorbeeld aan het einde van het vijfde jaar, als onderdeel van een globaal begeleidingstraject."

Vervolgens zien we een volgende verwijzing in de beleidsnota Onderwijs. Het gaat om een "verplichte, niet-bindende oriënteringsproef, in overleg met de betrokken onderwijspartners, zodat leerlingen een goed zicht krijgen op hun verdere mogelijkheden". Verder staat er nog: "Ze vormt naast de Onderwijskiezer en de jaarlijkse studie- en informatiebeurzen een belangrijk instrument in de studie- en beroepskeuzebegeleiding."

Verdere concrete informatie konden we vernemen we via de recente beleidsbrief Onderwijs. Daarin kondigde u een prototype van de oriënteringsproef aan. Een testgroep van leerlingen uit de derde graad secundair onderwijs zal worden samengesteld. U benadrukte nogmaals dat de proeven verplicht en niet-bindend zouden zijn, en steeds als onderdeel van een groter oriënteringstraject.

Intussen deelde de minister-president via de Septemberverklaring mee dat "de realisatie van de niet-bindende oriëntatieproef in het secundair onderwijs, tegen de paasvakantie van 2016," – die volgens de heer Daniëls iconisch zal zijn – "onze eerste grote uitdaging zal zijn".

Enkele dagen geleden nog, op 23 februari, verwees een artikel op www.deredactie.be naar de op handen zijnde oriëntatieproef, uitgebouwd door experts van UGent, KU Leuven, Universiteit Antwerpen en de Arteveldehogeschool. All happy together. Terecht wordt dit een titanenwerk genoemd omdat er een omvangrijke database moet worden gebouwd.

Toen ik mijn vraag indiende, waren we vier weken van de paasvakantie verwijderd. Met enige speelruimte zouden we ook de periode onmiddellijk volgend op die vakantie erbij kunnen halen. Concreet betekent dit dus dat dit prototype binnen vier tot zes/zeven weken zal worden uitgetest.

Onze fractie is voorstander van deze oriënteringsproef, mits deze verplicht is voor iedereen, niet-bindend, en gevalideerd. De examenresultaten aan het einde van het secundair onderwijs vertellen immers onvoldoende over de competenties van de leerling om universitaire studies tot een goed einde te brengen. Een oriënteringsproef kan hierin de lacune invullen. De focus ligt daarbij op de drop-out van studenten hoger onderwijs en hoe dit te voorkomen, maar dit is enkel mogelijk mits een goed onderbouwde test waarvan de resultaten ook gemonitord en gevalideerd worden. Een oriënteringsproef zoals SIMON bijvoorbeeld voorspelt niet zozeer of een student zal slagen, maar wel of hij of zij niet zal slagen. Dat is een belangrijk onderscheid. De proef peilt naar competenties en motivaties.

Naast SIMON, in 2011 ontwikkeld aan de UGent, bestaat er nog een andere test, LUCI van de KU Leuven. In alle gevallen is de ontwikkeling en de toepassing van zo'n oriënteringstest een arbeidsintensief en ingewikkeld proces. Voor de validering moet men immers een cohorte studenten doorheen de volledige studieloopbaan

volgen, om te zien of die voorspellende waarde effectief goed is. Noch in de media, noch in de beleidsteksten kunnen we echter opmaken hoe dit proefproject over enkele weken in de praktijk zal worden toegepast.

Minister, ik heb voor u de volgende vragen. Wat is de juiste omvang van het 'prototype': hoeveel scholen en leerlingen zullen worden betrokken? Werden deze al geselecteerd en voorbereid op het maken van dat prototype? Is het de bedoeling dat deze leerlingen een jaar lang worden gemonitord? Zo ja, kunt u bevestigen dat na afloop van de monitoring van de pilot de resultaten bekend worden gemaakt? Werd reeds nagedacht over het aspect privacy van de leerlingen die aan het 'prototype' deelnemen en, in veel gevallen, op dat moment nog minderjarig zullen zijn? Welke zijn de concrete praktische, inhoudelijke en financiële afspraken tussen de vier genoemde partners, zijnde UGent, KU Leuven, UAntwerpen en Arteveldehogeschool? Is de vooropgestelde timing van het 'prototype' met Pasen en de definitieve toepassing in het schooljaar 2016-2017 nog realiseerbaar? Is er personeel aangesteld om de oriënteringstest te monitoren en indien zo, onder welke financiering? Of kregen de betrokken instellingen hiervoor rechtstreeks de nodige middelen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, voorafgaand wil ik het volgende zeggen. Ik ben blij met de manier waarop de vragen gesteld zijn. In het regeerakkoord staat inderdaad dat er een verplichte niet-bindende oriëntatieproef moet komen, maar die proef staat natuurlijk niet op zich. Die maakt deel uit van een globaal oriënteringstraject van jongeren. De bedoeling is niet om daar nu zo gewoon één bouwsteen te maken, maar wel om een instrument te ontwikkelen dat jongeren versterkt in de studiekeuzes die ze moeten maken. U hebt dat beiden gezegd, en ook collega Soens heeft dat gezegd.

Voor mij is het belangrijk dat zowel de toelatingsproef als de oriëntatieproef integraal deel uitmaakt van het brede studiekeuzetraject, samen met veel zaken die nu al bestaan, zoals de beoordeling door de klassenraad, en het oriënteringstraject van het lager tot het einde secundair.

Ik zeg dit voorafgaandelijk omdat ik wil vermijden dat de perceptie ontstaat dat enkel die proeven de aandacht verdienen. Dat zou immers zeer onterecht zijn. Zo'n proef zal ook nooit in de plaats kunnen komen van wat jongeren zelf ontdekken op infodagen, op SID-in-beurzen, in gesprekken met medeleerlingen, ouders, leerkrachten en leerlingenbegeleiders, en in adviezen van de klassenraad. Het is dus een bijkomende bouwsteen, die complementair is aan alle andere geleverde inspanningen.

Zowel in het regeerakkoord als in het Masterplan Secundair Onderwijs – dat heeft mevrouw Brusseel zeer goed opgemerkt – staat dat er zo'n oriënteringsproef moet komen in het secundair onderwijs. Over die proef wordt al heel lang gedebatteerd. Op de website van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) kunt u zien dat het dossier minstens teruggaat tot een advies uit 2010. Het is dus duidelijk dat de studiekeuze naar het hoger onderwijs een heel belangrijk, maar ook delicaat gegeven is. Dat is ook logisch, want het gaat over een van de belangrijkste keuzes in het leven.

Onlangs was er een enquête waarin aan mensen werd gevraagd wat het belangrijkste in hun leven is. Men zou dan kunnen denken dat er antwoorden komen als 'mijn relatie' of 'de geboorte van mijn kinderen'. Uit die enquête bleek echter dat de studiekeuze als meest impactrijke beslissing naar voren kwam. We mogen dat dus zeker niet onderschatten.

Waar staan we dan vandaag? Er is nu een duidelijke visie. Die is hier ook geuit. De experts van de bestaande instrumenten bundelen hun expertise in één

project. Collega Daniëls, ik kan dan ook meteen al antwoorden op uw vraag in verband met de projectstructuur. Voor de ontwikkeling van het instrument werken we samen met de VLUHR, waarin alle universiteiten, hogescholen en associaties vertegenwoordigd zijn. Het is dus een gezamenlijk project van heel het hoger onderwijs. Binnen de VLUHR is er een commissie die het geheel overziet, met twee voorzitters: een namens de hogescholen en een namens de universiteiten.

Voor de concrete uitvoering van het project heeft de VLUHR zelf de taken verdeeld over vier partners, omdat daar nu eenmaal de experts ter zake zitten. Het gaat dan met name om de KU Leuven (LUCI), de Universiteit Gent (SIMON), de Universiteit Antwerpen (LEMO) en de Arteveldehogeschool (klaarvoorhogeronderwijs.be). Het is dus niet zo dat ik die vier partners gekozen heb. Het is de VLUHR die die keuze heeft gemaakt.

Voor dit project voorzien we ook in middelen. In de periode 2014-2015 is al een subsidie van 150.000 euro toegekend voor de visieopbouw en de voorbereidende stappen. Voor de concrete implementatie in 2016 voorzien we nu opnieuw in 200.000 euro. Ook in de komende jaren zullen we telkens moeten bekijken wat er nodig is voor de verdere uitbouw van het instrument.

Collega's, het gaat om subsidies aan de VLUHR. Ik benadruk dat de experts daar efficiënt werken. Het is ook binnen de VLUHR dat de middelen verdeeld worden. Dat is dus niet mijn beslissing.

De betrokkenheid is bijzonder groot. Rondom het eigenlijke project en de subsidie wordt ook nog heel wat werk verzet. Ik verwijs in dit verband naar het SOHO-platform (secundair onderwijs - hoger onderwijs), dat de link maakt tussen het secundair en het hoger onderwijs. Dat SOHO-platform is opgericht binnen de Vlor. Daarin zitten vertegenwoordigers namens het leerplichtonderwijs, de leerlingenbegeleiding, de leerlingen, de studenten, de ouders, de vakorganisaties en mijn eigen administratie.

Dan kom ik bij het proces. Waar staan we nu vandaag? Collega's, ik ga nu ook de data meegeven. Dat brengt het risico met zich mee dat het niet lukt, maar ik ga er uiteraard van uit dat het wel lukt.

De experts zullen definitief klaar zijn om vanaf 18 april het instrument ter beschikking te stellen van de scholen die deelnemen aan de proefdraai. Hiermee garanderen we effectief – zoals we ook beloofd hebben – dat de proefdraai dit schooljaar plaatsvindt, zodat er volgend jaar alweer een volgende stap kan worden gezet.

Afhankelijk van de stand van de maan kan Pasen vallen tussen 22 maart en 25 april. Dit jaar valt Pasen vroeg, namelijk op 27 maart. Als de experts hun instrument openstellen vanaf 18 april, is dat dus nog binnen het theoretische kader. Collega Daniëls, we kunnen dus met enige creativiteit zeggen dat de timing gehaald wordt.

Veel belangrijker natuurlijk dan de stand van de maan is wat dit alles nu concreet inhoudt. Wat dat betreft hakken de experts op dit moment de laatste knopen door.

Wat kan ik u meegeven? De proefdraai test de ontwikkelde vragenbatterij bij laatstejaars uit het secundair onderwijs, dus niet bij vijfdejaars. De vragenbatterij is het resultaat van een integratie-oefening van instrumenten die al bestaan in het hoger onderwijs: SIMON (Studievaardigheden en -Interesse monitor), LUCI (Leuvens universitair competentie instrument), LEMO (Leerstijl en motivatietesten), klaarvoorhogeronderwijs.be. Het is natuurlijk van belang dat de

studenten de nodige kennis hebben verworven om die proeven goed te kunnen doen. In het vijfde jaar is dat anders dan in het zesde jaar.

Blijft het de bedoeling om een test te maken die toepasbaar is in het vijfde middelbaar? Als je het mij vraagt, is het eigenlijk ideaal om op het einde van het vierde jaar al zoiets te doen, want dan maak je de studiekeuze voor de laatste graad.

Nu gaan de experts dus na hoe die geïntegreerde lijst en alles wat er al bestaat bij hogescholen en universiteiten, effectief kan werken bij leerlingen van het secundair onderwijs. Ze zullen vervolgens ook monitoren hoe die leerlingen het doen in het hoger onderwijs. Collega Brussee, u hebt heel terecht opgemerkt dat men zo'n test kan maken, maar dat je er ook voor moet zorgen dat er een studielijn is. Wat kiezen ze en hoe slagen ze? Je kunt niet valideren als je niet controleert. We moeten dus correcte feedback kunnen laten geven aan toekomstige deelnemers over wat de perspectieven zijn.

Het is de eerste keer dat zoiets gebeurt in het secundair onderwijs. Onderschat de discussie niet die daarmee gepaard gaat. Onderschat ook de inspanningen niet die nodig zijn om iets te maken wat valideerbaar is. Ik bespaar u de details, maar het zijn geen terreindiscussies, maar fundamenteel inhoudelijke discussies om iets te maken dat kwalitatief sterk is.

De bedoeling is dat leerlingen bekwaamer worden om een goede keuze te maken. Het instrument moet hun dus helpen bij wat de vakliteratuur definieert als 'zelf-conceptverheldering'. Het instrument zal daarom inhoudelijk drie componenten omvatten: interesses, de belangstellingsgebieden; cognitieve vaardigheden als redeneren, taal, wiskunde; en niet-cognitieve vaardigheden als motivatie, studiehouding, leervaardigheid, zelf-effectiviteit.

Het zal gaan om een digitale test via een afgesloten website. In de fase van de proefdraai is het zeker niet de bedoeling om de vragenlijsten al publiek open te stellen. Het is niet de bedoeling dat leerlingen de test alleen thuis maken, maar onder begeleiding op school. In totaal denken de experts dat daar drie uur voor nodig is, maar ze zorgen voor een modulaire opbouw. De verschillende componenten kunnen dus ook apart afgenomen worden. Dat biedt eveneens meer mogelijkheden naar praktische organisatie. Het kan ook zijn dat uit het onderzoek blijkt dat de vragenlijst korter kan.

Scholen kiezen zelf wanneer ze de proef precies afnemen. Voor de proefdraai zouden de experts hem openstellen tot eind mei. Ik merk ook op dat deze timing nu gebruikt wordt voor de proefdraai, maar dat betekent niet dat de uiteindelijke proef altijd rond Pasen zal vallen. Het bepalen van het meest geschikte moment maakt deel uit van het onderzoek. Ook de vraag of de proef finaal het best op het einde van het vijfde of in het begin van het zesde jaar komt, wordt mee besproken door het SOHO-platform van de Vlaamse Onderwijsraad, dat specifiek waakt over de inbedding in het traject. Het hoeft ook niet overal hetzelfde te zijn: de proef is pas echt een meerwaarde als hij complementair kan worden ingezet binnen de trajecten die nu al bestaan rond studiekeuzebegeleiding zoals de CLB's het graag noemen. Het zou kunnen dat je één component, bijvoorbeeld belangstellingsgebieden, vroeger laat plaatsvinden en het kennisdeel later. Het is allemaal mogelijk en wordt nu net getest.

De proefdraai zelf zal nog geen rechtstreekse feedback geven aan de deelnemers. Waarom niet? Op basis van die proefdraai moet immers worden nagegaan of die vragenlijst goed is, relevant, niet te lang, niet te kort. Geen feedback is beter dan slechte feedback. Geen enkele studiekeuze is gebaat bij adviezen die nog niet gevalideerd zijn. De experts zullen wel met deelnemende scholen in overleg gaan over hun ervaringen met het instrument. In de toekomst is het wel de bedoeling dat men onmiddellijk feedback over de proef krijgt, maar nu nog

niet. Er is dus wel feedback gepland op het niveau van de school, maar nog niet op het niveau van de individuele leerling. Voor de school is dat een meerwaarde omdat ze eruit kunnen leren voor het traject dat ze al hebben rond studie-begeleiding. Voor de feedback aan de leerlingen zelf wordt een module gebouwd die volgend jaar in de tweede versie van het instrument zal zitten.

De proefdraai zal gebeuren bij een steekproef van leerlingen uit het laatste jaar. Dat heeft methodologische redenen: die leerlingen kun je onmiddellijk het jaar erop volgen in het hoger onderwijs. Indien je de proefdraai doet bij vijfdejaars, dan moet je twee jaar wachten, en loopt de verdere uitwerking vertraging op.

Om het instrument goed te kunnen valideren, is een representatieve steekproef nodig. De experts trekken die steekproef volgende maandag samen met mijn administratie. Ze hebben een statistische verdeling gemaakt die rekening houdt met de verschillende provincies, netten, onderwijsvormen (aso, bso, kso, tso), schoolgrootte, stad/platteland. Op basis van die verdeling zal dus een lijst van scholen getrokken worden uit onze databanken met een leerlingenpopulatie die beantwoordt aan de verschillende criteria. Die scholen zullen dan zeer kort daarop een uitnodiging krijgen om eind april mee te doen met een aantal klassen. De scholen worden dus actief benaderd om deel te nemen.

De experts mikken op een steekproef van 8000 leerlingen. Dat is ambitieus. Het is echter nodig om vrij ruim te gaan, want men wil zoveel mogelijk verschillende vervolgtrajecten kunnen monitoren. Het instrument moet in de toekomstige feedback immers terugvallen op de correlatie tussen de proefresultaten, de gemaakte studiekeuze en het studiesucces in het eerste jaar hoger onderwijs.

Om de validering te kunnen doen, moet je de gegevens uit de proefdraai koppelen aan de latere gegevens uit het hoger onderwijs. Daarvoor moet je leerlingen dus op individuele basis volgen. Uiteraard gebeurt dat in het kader van het onderzoek en dus geanonimiseerd en in alle confidentialiteit. Het doel is niet om individuele trajecten te onderzoeken maar om statistisch geaggregeerde informatie te verzamelen. De onderzoekers hebben daarin hun deontologie.

Om de monitoring te doen, moet je ook toestemming vragen van de deelnemers. Dat zal ook gebeuren: bij de proefafname zullen zij ermee moeten instemmen dat hun gegevens anoniem verwerkt worden in het verdere onderzoek. Het gaat inderdaad om minderjarigen: dus ook de ouders zullen de kans krijgen om te reageren indien ze dit niet wensen. Specifiek hierover zitten de experts samen met deskundigen ter zake van mijn administratie, in de schoot van een van de subwerkgroepen van het Vlor-platform.

Ik herhaal dat deze proef voor mij niet alleen het studiekeuzeproces moet versterken, maar ook een emancipatorische waarde moet krijgen in de toekomst namelijk dat je elke leerling de kans geeft om zo'n proef te doen. Het kan een bijkomende hefboom zijn om niet alleen jongeren juist te oriënteren maar ook om jongeren die de kans niet zouden hebben om verder te studeren, nog eens extra attent te maken op de kansen en de mogelijkheden die ze hebben.

Ook voor de toelatingsproef proberen we de aangekondigde timing te behouden. Naar aanloop van volgend academiejaar zullen studenten die willen starten met een lerarenopleiding al een proef moeten doen.

Die proeven worden momenteel ontwikkeld binnen projecten van de Vlaamse Hogescholenraad voor de lerarenopleidingen en de Vlaamse Interuniversitaire Raad voor de ingenieursopleidingen. Beide kregen daarvoor een subsidie van 75.000 euro. Ook hier wordt er gewerkt op basis van componenten die al bestaan. Ik heb zelf de keuze gemaakt om alles wat al bestaat, te hergebruiken en te laten valideren in plaats van opnieuw het warm water uit te vinden.

Ook de ontwikkeling verloopt stapsgewijs met een proefdraai en vervolgens een stapsgewijze veralgemening. Voor de lerarenopleiding gebeurt die proefafname ook binnenkort bij de huidige eerstejaars. Het gebeurt zo bij iedereen die start in de opleiding. Vanaf de jaren daarna moet de proef worden afgelegd door iedereen die overweegt om de opleiding te starten. Voor de ingenieursopleidingen gaan de ijkingsstoetsen van start.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is goed dat de timing wordt gehaald en dat hier effectief werk van wordt gemaakt. De oriënteringsproef is uiteraard een cruciaal element in het oriënteringstraject. Ik weet dat sommigen daar vragen bij stellen, maar ik zie opportuniteiten omdat er studierichtingen uit komen waar studenten eerst niet aan gedacht hadden. Dat is belangrijk. Er komen plots ook andere opleidingen in het perspectief.

Dat er discussies bezig zijn over wat er in de proef moet komen, kan ik me goed inbeelden. De merites van de bestaande proeven zoals SIMON die zich vooral op het cognitief-psychologische vlak bevinden, mogen niet naar de achtergrond verdwijnen om meer sociologische benaderingen te krijgen in de oriënteringsproeven. Ik hoop dat de experts die zijn aangeduid, wel degelijk gaan voor een zeer valide instrument dat zijn degelijkheid in het verleden al heeft bewezen. Die instrumenten moeten nog versterkt worden. Zullen de universiteiten informatie uitwisselen van studenten om op die manier de validering van die ene proef te versterken? Zijn de universiteiten bereid om aan elkaar te laten zien hoe het loopt met hun studenten?

Er is ook nog de discussie over het leerkrediet. Er is het volledige oriënteringstraject. In het regeerakkoord is ook het leerkrediet opgenomen om aan te zetten tot snellere heroriëntering. Hoe ver staan we daarmee?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, dit is een complex dossier dat we heel nauwkeurig moeten bekijken. Ik heb nog enkele bedenkingen en bezorgdheden. Het is belangrijk dat men al een idee heeft hoe dit op technologisch vlak zal worden uitgebakend. Is er al iemand aangeduid – een IT-firma, onderzoeksgroep of technici – om die tool te ontwerpen? Als u wilt dat het systeem draait vanaf eind april, dan moet men daar al mee bezig zijn.

Wat de financiering betreft, is het belangrijk dat de VLUHR een goede verdeling maakt. Op de onderzoeksgroepen van bijvoorbeeld de UGent zijn ook mensen nodig om die testfase te begeleiden. Het kost inderdaad wel wat geld om daar voltijdse onderzoekers op te zetten.

Er wordt gekozen voor de laatstejaars en ik heb daar geen probleem mee. Men moet niet bang zijn om het ook al in een vijfde jaar te doen. Een heleboel vragen vloeien niet voort uit leerstof van de derde graad, maar van de eerste en tweede graad.

De heer Daniëls zal het zich herinneren. We waren allebei aanwezig bij de voorstelling van de SIMON-test. Veel vragen wiskunde uit de eerste graad konden door een heleboel leerlingen al niet meer beantwoord worden. We vonden dat frappant. De cognitieve vaardigheden zijn een zeer belangrijk luik in die tests.

Het is goed dat men werkt met een afgesloten website. Publieke vragenlijsten zouden de tool in geen tijd ondermijnen. Het zou niet lukken om lang proef te draaien met gekende vragenlijsten.

Ik heb wel enkele bedenkingen bij het feit dat er geen feedback gegeven zal worden. Daardoor kunnen een heleboel zaken niet worden getest. Je kunt niet

testen of de proef een hefboom is voor studenten die weinig zelfvertrouwen hebben en na de feedback zeggen dat ze het toch zullen proberen. Zonder feedback is er geen zelfconceptverheldering. In de SIMON-test voer je in wat je interesses zijn, dan komen de cognitieve vaardigheden en dan de motivatie. Daarna gebeurt er een matching. Beantwoorden mijn cognitieve vaardigheden min of meer aan wat mij interesseert als toekomstige studierichting? (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

Je kunt het inderdaad niet allemaal in één fase uitklaren. Daarom is het belangrijk een zekere feedback te krijgen aan het einde van de test. De test gebeurt anoniem en dat is goed in deze fase. Echter, als de studiekeuze totaal niet beïnvloed is door de test, hoe kunnen we dan het effect meten? Ik zit daarmee.

Er wordt een goede leerlingenpopulatie van 8000 leerlingen gevolgd. Ik hoop dat de timing wordt gehaald. Op IT-matig vlak moeten we dit niet onderschatten. Er is heel veel werk aan dergelijk systeem en ik hoop dat dit goed draait. De SIMON-test draait al enkele jaren. Het was handig geweest om gewoon die test te gebruiken. Daar zijn al een heleboel zaken gevalideerd: de voorspellende factor, de IT, het aanbod van studierichtingen enzovoort.

Ik hecht er belang aan dat het onderzoek gedurende enkele jaren degelijk kan worden gevoerd en dat de VLUHR beseft dat er een cohorte studenten moet worden gevolgd. Ik zou nog wel eens willen spreken met een aantal experts, want ik vind het moeilijk te geloven dat de test zonder feedback een goed beeld kan geven of ze al dan niet werkt.

Koen Daniëls (N-VA): Ik heb nog een vraag over de instapproef en de niet-bindende toelatingsproef. Stel dat we een niet-bindende oriënteringsproef doen op het einde van het secundair onderwijs en die wijst uit dat de interesse van de leerling ligt in de lerarenopleiding. Als die leerling dan een instapproef doet, dan zou het resultaat hetzelfde zijn, zo niet, zou dat heel raar zijn en krijgen we discussies over de waarde. Hetzelfde geldt bij de proeven voor de STEM-richtingen.

Het lijkt me wel belangrijk dat die op elkaar zijn afgestemd en bijgevolg, al druk ik het wat lapidair uit, dat onze oriënteringsproef niet te gemakkelijk is. Anders dreig je situaties te krijgen waarbij leerlingen in de oriëntering worden toegeleid naar een aantal studierichtingen en dan bij de desbetreffende instelling op basis van de toelatingsproef te horen krijgen dat het toch niet zo'n goede match is. Mijn bijkomende vraag is dus: op welke manier worden die twee proeven op elkaar afgestemd?

Minister Hilde Crevits: Collega Daniëls, dat is een zeer terechte opmerking. Misschien daarom zou het ideaal zijn dat de oriëntatieproef niet op het einde van het zesde middelbaar gebeurt, amper een paar maanden vóór de instapproef in het hoger onderwijs. Tijdsmatig wordt dat idealiter wat uit elkaar getrokken. Nu kunnen we niet anders dan dat zo te organiseren, omdat we over een voldoende aantal leerlingen moeten beschikken die keuzes maken.

Collega Brussel, was u hier vanochtend geweest, dan zou u weten dat ik al die zaken al toegelicht heb. Collega Daniëls heeft een aantal maanden geleden een vraag gesteld over SIMON. Ik heb toen geantwoord dat we de eerste modules van SIMON perfect kunnen gebruiken voor onze oriëntatietest. Maar SIMON gaat bijna uitsluitend over universitair onderwijs. Het is dus inderdaad een gevalideerd systeem, maar daar zitten geen, of bijna geen, hogeschoolrichtingen in. Het is dus niet volledig en we moeten maken dat we alles kunnen valideren. Dat is nu nog niet mogelijk.

Ik vind het wel van belang dat elke leerling die de test doet feedback krijgt. Nu, tijdens het eerste jaar is het geen rechtstreekse feedback na de test, maar feedback die via de school aan de leerling kan worden gegeven. We hebben nu

eerst een representatief staal nodig van leerlingen voor wie we moeten kijken welke keuze ze maken in het hoger onderwijs en in welke mate ze slagen voor de gekozen richting, om de juiste feedback te kunnen geven. Vanaf de volgende jaren, of laten we dat fase twee noemen, zal iedere student sowieso onmiddellijk feedback moeten krijgen. Dit moet nu opgebouwd worden. Het heeft geen zin feedback te geven die verkeerd zou zijn. Alle onderzoekers zijn het erover eens dat je in de eerste fase moet doen wat we nu doen. De volgende stap is kijken naar de resultaten, de keuzes vergelijken met de succesvolle trajecten en op basis daarvan zullen we fatsoenlijke en gevalideerde feedback kunnen geven.

Wat de testfase en de begeleiding betreft, wordt er binnen de werkgroepen gesproken over eventuele budgettaire noden en hoe ze op te lossen. Ik vind het van belang dat maximaal de expertise gebruikt wordt die er al is, zoals LUCI, Lemo en LASSI.

In verband met het online-platform heb ik begrepen dat nu de vragenlijsten van de Karel de Grote Hogeschool zal worden gebruikt. Het is de bedoeling dat in de toekomst onderwijskiezer.be het digitale platform kan worden. Daar wordt aan gewerkt, er worden ook middelen voor vrijgemaakt. Het belangrijkste is dat we nu gaan testen of wat we opgebouwd hebben, goed is, of het kan worden gevalideerd en of we ermee aan de slag kunnen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, u sluit uw betoog af met een diepe zucht. Daaruit leid ik af dat dit geen evident dossier is. Ik begrijp dat: het is nieuw in ons hoger onderwijs en misschien zullen er allerlei zaken naar boven komen. Mogelijks komen verschillen tussen scholen, instellingen voor hoger onderwijs of tussen netten duidelijker aan het licht, zoals met de SIMON-test. Mogelijks is er een invloed op de keuzes die zullen worden gemaakt, bijvoorbeeld, dat minder studenten naar de universiteiten zullen gaan en meer naar de hogescholen of vice versa.

Als we doordenken over de financiering is dit dan ook waarde-geladen. Ik ben blij dat we ermee doorgaan, in het belang van de leerlingen, van de ouders, van de maatschappelijke financiën en van de docenten, zowel aan de universiteiten als in de hogescholen. Dit is op meerdere vlakken een win-winsituatie en ik kijk uit naar de resultaten van die pilootprojecten. Uiteraard zal dat niet van vandaag op morgen definitief in orde zijn, maar het moet de ambitie zijn van deze regering om in de loop van deze legislatuur alles gevalideerd te krijgen, zodat we hiermee op kruissnelheid geraken en we niet langer dan nodig met de talenten van de toekomst ronddwalen op zoek naar de juiste richting of opleiding.

De voorzitter: Mevrouw Brussel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik heb daarnet al mijn bekommernissen verwoord. We zullen dit dossier verder aandachtig opvolgen. Ik hoop dat men binnen de VLUHR oor zal hebben voor de experts die tot hertoe het werk geleverd hebben. Ik heb het over de mensen die initieel aan die testen gewerkt hebben. Als daar ondertussen mensen aan dat team zijn toegevoegd, hoop ik dat ze rekening zullen houden met de expertise, bijvoorbeeld van professor Duyck, of van het team dat LUCI heeft opgesteld. Daar hecht ik veel belang aan.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het is misschien niet gebruikelijk, maar tot slot wil ik wel zeggen dat ik enorme appreciatie koester voor de manier waarop daar inhoudelijk aan gewerkt wordt. Het is inderdaad geen gemakkelijk dossier en wat we doen, is baanbrekend.

Ik ben blij dat niemand hier dat debat gaat vulgariseren of doen alsof het gemakkelijk is om zo'n testje uit de mouw te schudden. Het is een zeer delicate oefening en alle professoren zijn daar zeer ernstig mee bezig. De discussies gaan

enkel over hoe we leerlingen meer kansen kunnen geven en hoe je dat op een gedegen manier kan doen. Als collega Daniëls vreest dat er mogelijks zaken naar boven zullen komen, ben ik blij dat hij op het einde van zijn betoog onderstreept heeft dat we dat niet doen om scholen met elkaar te vergelijken, maar wel om het keuze- en kansenproces van leerlingen te versterken.

Eén zaak is nog niet aan bod gekomen, namelijk de vraag hoe we die proef gaan noemen. Sommigen stellen Salomon voor, wat in sommige andere kringen dan weer niet goed valt. Persoonlijk vind ik Geert of Hilde ook een valabel alternatief.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Miranda Van Eetvelde aan Hilde Crevits, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het stimuleren van ondernemingszin en ondernemerschap via het onderwijs
– 1353 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Actieplan Ondernemend Onderwijs
– 1418 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Voorzitter, collega's, na afloop van het actieplan 2011-2014 stelde de Vlaamse Regering eind 2015 een geactualiseerd Actieplan Ondernemend Onderwijs voor. Het plan moet ondernemend onderwijs stimuleren in alle onderwijsinstellingen. Het Actieplan Ondernemend Onderwijs draagt bij tot de realisatie van Pact 2020, waarin werd vooropgesteld dat Vlaanderen tegen 2020 een sterke ondernemerscultuur moet kennen en het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk moeten stijgen. Minister, naar aanleiding van deze publicatie hebt u advies gevraagd aan de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Op het moment dat ik mijn vraag indiende, was het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) er nog niet. Dat is later gekomen, maar ik zie toch wel een aantal gelijkaardige opmerkingen of kritiekpunten.

Het advies benadrukt dat het positief is dat er een nieuw actieplan voor ondernemend onderwijs is opgemaakt. Tegelijk worden er ook enkele bemerkingen en aanbevelingen geformuleerd in het advies van de SERV. De grootste bekommernis van de SERV is het feit dat er nog geen evaluatie van het actieplan 2011-2014 is geweest, terwijl de structuur, het kader en de definities van het vorige actieplan wel grotendeels zijn overgenomen. Men vraagt alsnog een gedeeltelijke evaluatie, om te zorgen voor concrete input voor het vernieuwde plan.

Bij de strategische doelstellingen van het actieplan worden er eveneens een aantal bemerkingen meegegeven. Zo raadt men voldoende begeleiding aan bij strategische doelstelling 1, waarin wordt gesteld dat onderwijsinstellingen een visie op ondernemen moeten uitwerken. Daarnaast vraagt men ook voldoende aandacht voor inclusief ondernemerschap, zodat iedereen voldoende kansen krijgt. Daarnaast is een van de grote bekommernissen het onderdeel communicatie en transparantie. Volgens de SERV is er nood aan een centraal portaal waar alle informatie over ondernemend onderwijs terug te vinden is. Ten slotte vraagt men ook een meer intense en concrete link tussen ondernemend onderwijs en het duaal leren.

Minister, hoe staat u tegenover de geformuleerde aanbevelingen en kritieken van het advies van de SERV? In hoeverre wenst u in te gaan op die adviezen? Is er

alsnog een evaluatie gepland van het voorgaande actieplan 2011-2014? Zo ja, op welke manier kan die nog worden geïntegreerd in het geactualiseerde actieplan? Welke concrete acties uit het vernieuwde actieplan zijn reeds van start gegaan, en hoe verloopt die startfase?

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Collega Van Eetvelde, hartelijk dank voor de vragen. De bekommernissen van de SERV zijn duidelijk ook de uwe, en ook de mijne. Ik zal dus niet in herhaling vallen. Ik zou de vragen die u hebt gesteld, hier integraal willen bevestigen.

Minister, sta me toe, om te beginnen, om u te feliciteren. Ik heb het Actieplan Ondernemend Onderwijs bekeken en ik vind het eigenlijk een heel goed en volledig opgesteld document. Ik heb in mijn universiteitsjaren ook veel werkstukken moeten maken, en ook als advocaat. Ik weet niet of dit van uw diensten komt. Uw kabinet zal er ook wel deels de hand in hebben gehad. Het plan is echter zo duidelijk en zo compleet dat men natuurlijk ook heel gemakkelijk heel veel kritiek kan hebben en heel veel vragen erover kan stellen. Ik dank u dus voor dit evenwichtige document.

Ik ben erdoor gegaan zonder de twee grote kritieken of aanbevelingen van de Vlor en de SERV te lezen. De eerste vraag die ik me stelde, is ook daarnet aangehaald. Ik dacht dat men bezig was met de evaluatie van het vorige plan. Ik heb u die vraag al een paar keer gesteld. Ik heb Jules, mijn medewerker, gevraagd om die evaluatie te zoeken. Ik kan immers moeilijk met een nieuw plan beginnen als ik niet zie wat de vorige evaluatie was. Minister, dat zijn vragen die ook door uw adviesorganen worden gesteld.

We kunnen maar een nieuw plan maken als we het vorige evalueren en zien welke punten goed werken en welke niet goed werken. U verwijst er uitdrukkelijk naar dat dit plan een opvolging is van het vorige. Minister, waar vind ik die evaluatie? Waar kunnen wij die inkijken? Waar kunnen we zien wat goed werkte en wat niet goed werkte?

Dit actieplan – ik kan het vorige niet evalueren, het is aan u en uw diensten om mij dat te zeggen – is nog zeer actueel. Twee dagen geleden hebben wij hier Voka-ondernemers gehad in het kader van de peter- en meterschapsprojecten. Enkele ondernemers waar ik mee heb gesproken, zeiden dat er nog te veel negativiteit is wat betreft het ondernemerschap. Het imago van de ondernemer moet beter worden. Uw plan komt zeker niets te vroeg en is nog zeer actueel. U moet niet alleen antwoorden op de vragen die mijn collega heeft gesteld naar aanleiding van de kritieken van de SERV. In mijn vragen zitten ook de kritieken van de Vlor. Ik denk dat u dat heel ernstig moet nemen.

Toen ik uw plan las, dacht ik: dit is een goed uitgewerkt plan. U zegt dat het huidige actieplan mee is geïnspireerd door het brede werkveld. U verwijst in voetnoot 5 naar een workshop op de VisiOO-dag van 21 november 2014. Ik dacht: wie was daar allemaal op aanwezig? Is er één workshop? Wil dat dan zeggen dat er een bevraging van het middenveld is gebeurd en dat alle stakeholders zijn geraadpleegd? Dit was mijn bemerking, minister. En wat zie ik? De Vlor zegt juist hetzelfde. Ik ken het onderwijsveld uiteraard niet zo goed als de Vlor en als uzelf, maar de Vlor zegt dat het brede middenveld en de stakeholders in dezen niet zijn geraadpleegd. Daar had ik van u graag een antwoord op gekregen.

Minister, wat ik heel positief vind in uw plan is dat u definities geeft om het te verduidelijken. Een daarvan gaat over het ondernemerschap. U zegt: ondernemerschap heeft een maatschappelijke meerwaarde die ruimer is dan enkel een financiële meerwaarde. Dat vind ik een zeer terechte aanvulling. U zegt: we streven naar een maatschappelijk verantwoord ondernemerschap waarbij er

sprake is van een continu verbeteringsproces, waarbij ondernemingen vrijwillig op systematische wijze economische, milieu- en sociale overwegingen op een geïntegreerde manier in de gehele bedrijfsvoering opnemen. Voor die zin wil ik u bedanken. Maar van het ontbrekende woord, namelijk 'duurzaamheid', dat ook onze toekomst is, wil ik vragen waarom dat er niet in voorkomt. Het kan een vergetelheid zijn. U kunt dat inderdaad ook bij milieu en bij sociale aspecten zetten, maar ik denk dat inzake duurzaamheid, zeker gelet op het feit dat wij in de commissie Economie een hele hoorzitting gaan wijden aan circulaire economie, het nooit te vroeg is om te beginnen met die terminologie.

Ik ben door uw plan gegaan en ik zie op pagina 14: "Het ontwikkelen en expliciteren van een eigen ondernemende cultuur door de onderwijsinstellingen zelf." Ik dacht: oei! Mijn medewerker, Jules weeral, heeft vanochtend naar de interpellatie geluisterd en hij zei dat u bij het beantwoorden van de interpellatie, gezegd hebt: 'we moeten opletten voor planlast voor onderwijsinstellingen, ik wil niet te veel planlast bij geven.' En u vraagt aan de onderwijsinstellingen zelf om een ondernemende cultuur en visie te ontwikkelen en om die uit te dragen. Dat lijkt mij minstens inconsequent. Ik begrijp dat u de scholen, de directies en de leraars niet te veel wilt belasten met planlast en allerlei administratieve en bijkomende taken, maar in het Actieplan Ondernemend Onderwijs laat u het ontwikkelen van een visie en een cultuur over aan de onderwijsinstellingen. En wat merk ik? De Vlor bevestigt dat en zegt dat hierdoor meer planlast komt, dat de scholen en de directies hier meer door worden belast, en ziet niet met welke middelen dat moet gebeuren. U kunt veel vragen, maar daar moeten ook middelen tegenover staan, minister.

U zegt in uw plan ook dat de eerste betrokkenen de leraren zijn. U noemt hen spilfiguren en zegt dat ze in staat moeten worden gesteld om een rol op zich te nemen. Dan denk ik: het gaat uiteraard niet om competenties, maar om tijd, geld, middelen en mogelijkheden. Dat zie ik ook niet.

In uw volgende doelstelling spreekt u over het ontwikkelen van ondersteunende activiteiten. U wilt vraag en aanbod op elkaar afstemmen, in het kader van de noden van de onderwijsinstellingen, maar ik vraag mij af over welk aanbod we het dan hebben. Ook de SERV wijst erop dat er verschillende acties en mogelijkheden zijn voor scholen om op in te springen, maar dat het niet duidelijk is. Het is misschien een goed idee om dat in één brochure op te nemen. Zij vragen zelfs om één portaal te maken. Dat zijn vragen van de Vlor en de SERV waar u heel gemakkelijk op kunt ingaan.

Wat ik ook heel interessant vond in uw plan, minister, is de beroepskwalificatie ondernemer. Hoe verhoudt die zich tot wat minister Muyters nu aan het uitwerken is, namelijk de mogelijkheid van toegang tot het beroep? Wil dat zeggen dat de beroepskwalificatie ondernemer wordt behaald in het secundair onderwijs? Kunt u daar wat meer informatie over geven?

Punt 5.10 van het plan handelt over experimenten voor niet-economische studierichtingen. Wij zijn vragende partij om ondernemerschap te stimuleren. Uw doelgroep is inderdaad vanaf de kleuterklas tot de laatste dag op school, van laaggeschoold tot hooggeschoold. U maakt daar geen onderscheid in. U stelt dat u wilt voorkomen dat leerlingen en studenten uit niet-economische studierichtingen te vaak verstoken blijven van ondernemende initiatieven. Tja, dat is net de bedoeling van heel uw plan.

En vervolgens zegt u: "Agentschap Ondernemen gaat na of er steun kan worden vrijgemaakt voor experimentele projecten." Dit is dus een plan dat aankondigt dat het Agentschap Ondernemen nog gaat bestuderen en bekijken hoe het projecten kan ondersteunen. Het is dus een plan om te plannen. Deze paragraaf vind ik eigenlijk overbodig, want ik ga ervan uit dat dit juist een van uw grote speerpunten had moeten zijn.

Dan zijn er nog enkele opmerkingen van de SERV en de Vlor, die enkele gelijkaardige fundamentele kritieken geformuleerd hebben. Zo hekelen ze de gebrekkige monitoring en evaluatie, zowel van het vorige actieplan – dat ik niet gezien heb – als van uw huidige actieplan. Ze stellen dat de indicatoren niet duidelijk zijn voor hoe de opmeting in de toekomst. Beide adviesorganen vragen dat er duidelijkheid komt over de middelen die ingezet zullen worden. Het ziet er inderdaad naar uit dat de middelen vooral naar de externe aanbieders zullen gaan, terwijl de kosten die eraan verbonden zijn, door de onderwijsinstellingen zelf moeten worden gedragen. De SERV vraagt om een actueel overzicht van directe partners en projecten met bijhorende budgetten per actie.

Een derde gemeenschappelijk punt waar de SERV en de Vlor de aandacht op vestigen, betreft de gebrekkige afstemming en samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten. Vanuit mijn economisch oogpunt bekeken, kan ik dat niet goed beoordelen, maar als zij zeggen dat de pedagogische begeleidingsdiensten hier buiten zijn gelaten, neem ik aan dat u dat niet graag hoort, minister. Ze zijn niet opgenomen als doelgroep en worden slechts zeer sporadisch betrokken bij de uitwerking van de verschillende acties.

Er wordt gezegd dat de stakeholders niet betrokken werden. Verder heeft de Vlor twijfels bij een aantal initiatieven van het actieplan, zoals de leerlijn ondernemend onderwijs, de gezamenlijke informatiebrochure, de vooropgestelde stakeholdersdag, de leernetwerken en het nut van Competento. Dat laat ik aan uw beoordeling over, minister.

Ik heb twee vragen. Met welke aandachtspunten uit de adviezen van de SERV en de Vlor zult u rekening houden en met welke niet? Waarom wel en waarom niet?

Kunt u een stand van zaken geven van het actieplan en het verdere verloop, de timing en de implementatie ervan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Als u kritiek hebt op het vorige actieplan, beschouw ik dat uiteraard ook als zelfkritiek. Dat vorige actieplan heb ik immers niet in de steigers gezet.

Het Actieplan Ondernemend Onderwijs dat hier veel complimenten heeft gekregen maar tegelijk ook veel kritiek, is een plan dat samen met de ministers Muyters en Schauvliege aan de Vlaamse Regering is meegedeeld. Het is een plan waarover vervolgens advies wordt ingewonnen bij de Vlor en de SERV. Die adviezen zijn in de loop van de maand februari afgeleverd. Vraag is nu hoe we al dan niet rekening kunnen houden met die adviezen.

Er is een beleidsdomeinoverschrijdende werkgroep waarin vertegenwoordigers vanuit onderwijs, economie en landbouw zitten die momenteel bezig zijn met het verwerken van de adviezen met het oog op een definitief actieplan dat nog aan de Vlaamse Regering moet worden meegedeeld.

Van belang daarbij is alles wat de doelstellingen van het actieplan versterkt, alles wat niet tegenstrijdig is met de vragen uit de andere adviezen en alles wat binnen het budgettaire kader past. Een aantal onderdelen van de adviezen hebben niet zozeer impact op de tekst van het actieplan zelf, maar worden wel in de verdere uitvoering opgenomen.

Al wie een advies formuleerde, zal ook een antwoord ontvangen waarbij op de verschillende voorstellen zal worden ingegaan. Mevrouw Turan, praktisch gezien is het voor mij onmogelijk om vandaag op alle kritieken een antwoord te formuleren. Maar sowieso krijgt iedereen een antwoord. U zult daar ook inzage in krijgen.

Het voorgaande actieplan is globaal kwalitatief geëvalueerd met aanbieders en onderwijsactoren in het kader van een workshop 'ondernemend onderwijs' op de VisiOO-dag van 21 november 2014. Ik heb hier een lijstje van de partners die daar aanwezig waren. Daarbij werd ook meteen de vertaling gemaakt naar de insteken voor een nieuw actieplan.

Naast deze globale evaluatie zijn sommige acties van het actieplan ook afzonderlijk aan een diepgaande evaluatie onderworpen. Dit geldt met name voor de werking van Vlajo en de Stichting Onderwijs en Ondernemen waar jaarlijks belangrijke overheidsmiddelen voor ter beschikking gesteld worden. Budgettair gaat het hier over ongeveer 1,4 miljoen euro subsidies die jaarlijks worden toegekend vanuit het Hermesfonds en middelen die gedetacheerde leerkrachten vanuit het departement Onderwijs opleveren. Het is dus wel van belang dat we dat diepgaander evalueren en nagaan of die middelen optimaal worden ingezet en of er wijzigingen nodig zijn.

Voor alle informatie over die evaluatie verwijs ik naar de website van het departement EWI. Ook met de conclusies van de doorlichtingen die daar te vinden zijn werd rekening gehouden bij de opmaak van het nieuwe actieplan.

Tevens loopt op dit moment het maatschappelijke debat over de eindtermen. Hierin wordt in feite ook de aanpak van de leerlijn 'ondernemend onderwijs', zoals ze in het voorgaande actieplan was uitgetekend, meegenomen en geëvalueerd in het ruimere kader van vakoverschrijdende eindtermen.

Ik heb trouwens met de voorzitter van Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo) onlangs een gesprek gehad over de eindtermen. Men is daar natuurlijk heel fel aan het pleiten voor een vakgebonden eindterm of zeker voor een versterking van het ondernemerschap in het secundair onderwijs. Dat luik zit mee in het debat over de eindtermen, dat nu door de parlementsleden wordt gevoerd en dat hopelijk zijn weg zal vinden naar de resultaten. Ik kon dus onmogelijk een voorafname doen in het nieuwe Actieplan Ondernemend Onderwijs omdat je dat daar moet bekijken.

Ik steun trouwens het principe van evidencebased beleid. Maar elke vraag naar beleidsevaluatie en cijfergegevens over gebruik en impact moet afgewogen worden tegenover de ingezette middelen en de noodzaak om de plan- en rapporteringslast in de scholen niet te verhogen. Betere monitoring en evaluatie, maar zonder de planlast te verhogen, is een belangrijke bekommernis waarbij de beleidsdomeinoverschrijdende werkgroep bekijkt hoe dit ingevuld en geïmplementeerd kan worden. De keuze die we zullen maken met betrekking tot de eindtermen zal meteen ook vastleggen hoe scholen ermee aan de slag moeten. Dat zit nu net in het hele traject dat we hebben uitgestippeld met betrekking tot hoe we de eindtermen beter moeten maken, minder maken, helderder formuleren.

Mevrouw Van Eetvelde, het feit dat we werken aan een nieuw actieplan betekent zeker niet dat de acties stilvallen. Heel wat acties lopen al of lopen door met nieuwe accenten. Het eindtermendebat is op gang getrokken. Voor de beroepskwalificatie ondernemer werd een dossier ingediend bij het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS). Dat dossier volgt nu de afgesproken procedure en er mag verwacht worden dat dit voor volgend schooljaar tot een erkende beroepskwalificatie zal leiden.

Scholen worden ondersteund door organisaties die concepten en activiteiten aanreiken om rond ondernemingszin en/of ondernemerschap te werken. De vzw Vlajo en de Stichting Onderwijs en Ondernemen zijn hierbij vaste partners en ontvangen hiervoor jaarlijks middelen en gedetacheerde leerkrachten.

Scholen kunnen hun leraren ook dit schooljaar op bedrijfsstage laten gaan, terwijl een externe organisatie tijdens hun afwezigheid instaat voor vervangende

activiteiten die ondernemingszin en/of ondernemerschap stimuleren bij de leerlingen. Scholen worden zo aangemoedigd om bedrijfsstages in te zetten als een van de mogelijke middelen voor professionalisering van hun leraren. Dat is natuurlijk zeer cruciaal.

Ook het informatieplatform Competento is operationeel. Dit kenniscentrum voor ondernemersvorming biedt jaarlijks de inspiratiegids voor ondernemende klasprojecten aan.

Afstemming, uitwisseling en verrijking van initiatieven in het hoger onderwijs is de doelstelling van het Forum Ondernemend Hoger Onderwijs.

We hebben een oplossing uitgewerkt voor bachelorstudenten die al tijdens hun studies een onderneming willen opstarten. Hogescholen kunnen voortaan het getuigschrift over de basiskennis van het bedrijfsbeheer uitreiken, waardoor die drempel weggewerkt is.

Dit schooljaar wordt de ondernemingsplanwedstrijd Plankgas opnieuw georganiseerd.

Het Agentschap Ondernemen ondersteunt een project waarin enerzijds een studentencoöperatie en anderzijds een coöperatie in de schoot van jeugthuizen wordt uitgewerkt.

Er zit nog een project in de laatste voorbereidingsfase. Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) schreef een oproep uit ter ondersteuning van lokale partnerschappen in studentensteden, die zich richten op ondernemende jongeren. De beoordeling van deze projectvoorstellen loopt op dit moment en het resultaat daarvan zal binnenkort beschikbaar zijn. Dit betekent dat deze projecten nog dit jaar kunnen starten.

De andere acties worden verder voorbereid en gaandeweg zouden die er ook kunnen bijkomen. Ik vind het wel belangrijk dat het actieplan niet wordt beschouwd als een vastgelegde reeks acties voor deze legislatuur. Het is eerder een gezamenlijk gedragen beleidskader, dat de contouren vastlegt voor het ontwikkelen van acties waarbij we de handen in elkaar willen slaan met drie beleids-domeinen: Werk, Economie en Onderwijs. Het zorgt ook voor een gezamenlijk kader.

Het onderdeel duurzaamheid is wat mij betreft inherent aan alles wat je doet. U suggereert om dat iets explicieter op te nemen in de tekst. Ik vind dat een zeer waardevolle suggestie. Ik denk dat dat ook breed zal worden gedragen.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoorden. Ik heb op de meeste van mijn vragen antwoorden gekregen. Ik zal dus misschien wat minder kritisch zijn.

Ik wil even terugkomen op die evaluatie. Die komt later. Dan vraag ik mij af of er nog mogelijkheden zijn om ze te kunnen verwerken in dat actieplan.

Mevrouw Turan verwees naar de ondernemers. Ik las gisteren nog een kort opiniestuk van een manager. Hij stelde dat de jongeren in het onderwijs onvoldoende triggers krijgen om te ondernemen. De jeugd zou meer gestimuleerd moeten worden om te ondernemen. Dat zijn ook de woorden die Herman Van de Velde van Vlajo vaak benadrukt. Hij hamert erop dat het onderwijs meer moet inzetten op de ondernemersattitudes. Minister, hoe ervaart u de reacties van de ondernemers zelf?

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Minister, hartelijk dank voor uw antwoorden en voor het feit dat u constructief rekening wilt houden met een aantal van mijn voorstellen. Ik noteer vooral dat u, hoop ik toch, veel van de kritieken van de Vlor en de SERV zult meenemen, of dat u anders toch een volledig antwoord zult formuleren. Praktisch wil ik wel met u afspreken hoe ik dat te zien zal krijgen.

Wat betreft de evaluatie zegt u dat dat een beetje zelfkritiek is. Minister, ik ben zeer kritisch, ook op dingen die ik zelf doe. Maar ik moet het wel kunnen evalueren. Ik moet de evaluatie die nu in uw handen ligt, kunnen inkijken.

Ik volg de vraag van mevrouw Van Eetvelde. U zegt dat niet alle acties zijn afgelopen. Sommige ervan hebt u geëvalueerd op één forum. Ik vind dat wel chapeau. Ik weet niet hoe dat praktisch in zijn werk gaat. Op één forum wordt een heel actieplan geëvalueerd en wordt er een stakeholdersinsteek gegeven voor een volgend actieplan. Dat lijkt mij wel een beetje te veel voor een en hetzelfde moment. Maar misschien is dat praktisch haalbaar. Ik kan mij dat niet voorstellen. U hebt gezegd dat dit voor sommigen op dat ene moment is gebeurd. Ik heb er zelf naar verwezen: de workshop van 21 november 2014. Ik zou daar graag een rapport of een verslag van zien. Ik heb u drie of vier maanden geleden gevraagd naar uw actieplan 'Onderwijs en ondernemen'. U zei toen dat u bezig was met een evaluatie. U had mij toen al naar het verslag van die workshop kunnen verwijzen.

U zegt dat sommige evaluaties diepgaander gebeuren omdat het over veel geld gaat. Minister, u hebt daar gelijk in. Het zou eraan ontbreken dat u dat niet ernstig en diepgaand zou doen. Maar ik zou daar graag meer inzage in krijgen.

U verwijst naar de website van EWI. Ik zal dat eens grondig nakijken. Maar ik zou het waarderen indien u de deelaspecten van dat uitvoerig plan per mail zou kunnen doorsturen naar de voorzitter van de commissie, die het dan aan de commissieleden kan overmaken. Ik vind het heel belangrijk om te weten wat er heeft gewerkt en wat niet.

U zegt dat het normaal is dat niemand dat heeft gezien. Het plan wordt opgemaakt en goedgekeurd op regeeringsniveau, en dan wordt het doorgestuurd voor advies. Maar de twee adviesgevende organen zeggen niet dat ze eerder advies hadden moeten geven. Die zeggen dat de stakeholders niet zijn geraadpleegd. Minister, u moet daarmee werken en wij moeten dat ondergaan. Ik hoop dat we het allemaal goed doen. Wij willen allemaal hetzelfde bereiken: ondernemerschap is heel belangrijk, het is de economische en nog veel meer de maatschappelijke motor van onze maatschappij.

We moeten dat stimuleren bij jongeren. We moeten dat niet opleggen via een plan, maar via de mensen die werken op het veld. U verwijst daarnaar. U zegt dat de partners de leerkrachten zijn, de directeurs en de ouders. Ik durf de vraag dus bijna niet te stellen: hoe zijn de ouders meegenomen bij het opstellen van dit plan? Dat zijn toch wel een aantal vragen, minister, waarmee u, minstens bij de implementatie van uw plan, rekening zult moeten houden en effectief mee zult moeten opnemen.

Ik ben en blijf vragende partij om die evaluatie en de deelaspecten van de evaluatie die u hebt gedaan in te kijken. Eventueel kan ik daar zelf ook kritiek uithalen, mij niet gelaten, minister.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Turan, misschien moet u gedurende een aantal maanden vast lid van deze commissie worden. We hebben het nu over ondernemend onderwijs. Ik word tijdens elke commissievergadering om de oren

geslagen met wat onderwijs nu allemaal doelmatig moet realiseren. Ik ben echt niet van plan om rond ondernemend onderwijs nog eens een bevraging te doen van de hele maatschappij, naast het eindtermendebat dat nu loopt en de zaken die binnen economie lopen. Ik zal dat niet doen. U mag dat eisen, maar ik zal dat niet doen.

Ik heb u gemeld op welke manier de evaluatie is verlopen. Een aantal zaken werden meegenomen in een actieplan. Als de stakeholders ontevreden is, dan moeten ze mij dat laten weten. Ze hebben mij dat niet laten weten. De Vlor is nu ook geraadpleegd. We zullen zo goed mogelijk rekening houden met wat ze willen.

Nogmaals: ik heb een vrij uitgebreid gesprek gehad met het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (VLAIO). Voor mij zou het zeer interessant zijn indien elke ondernemer in Vlaanderen in een klas zou willen langsgaan om zijn of haar bevindingen te delen en om het ondernemerschap as such te stimuleren in scholen. Dat is een goede zaak. Het is voldoende verankerd in het actieplan zoals het op dit ogenblik voorligt. Ik kijk vooral uit naar de zeer interessante discussies die we de komende maanden ongetwijfeld zullen hebben en waarin u als parlamentslid ook een belangrijke rol kunt spelen om vast te klikken wat er precies wordt verwacht van onderwijs als het gaat over ondernemerschap. Hierbij heb ik het dan over de exacte formulering, hetzij vakgebonden, hetzij vakoverschrijdend, van de eindtermen.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): We zijn er allemaal van overtuigd dat we het ondernemerschap en de ondernemerszin van onze jongeren moeten aanwakkeren en stimuleren. De leerlijn van het kleuteronderwijs tot het hoger onderwijs is voor ons enorm van belang.

Mevrouw Turan, er gebeurt al heel wat op het terrein. We zullen het zeker en vast verder opvolgen. Het is een interessante discussie.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Minister, ik ben een vast lid van een aantal commissies. Als dit een uitnodiging is om ook naar de commissie Onderwijs te komen, zou ik daarvoor graag tijd maken. Ik heb het volste vertrouwen in de capaciteiten van mijn achtbare en liefdevolle collega's die deze commissie vast 'bevrouwen', als ik dat zo mag zeggen. *(Opmerkingen)*

Zit Steve Vandenberghe ook in deze commissie? Ik had vandaag alleen de twee dames gezien, Steve zal me dat vast niet kwalijk nemen.

Ik zeg niet dat er niets gebeurt. U zegt dat de stakeholders het maar moeten weten indien ze ontevreden zijn.

Minister, ik zeg niet dat uw stakeholders kwaad zijn. Het zijn uw adviesorganen die u dat zeggen. U zegt dat u met VLAIO hebt gepraat. Maar ik ben vooral benieuwd wat u zult antwoorden aan de Vlor en de SERV. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Ja, maar ik zal dat ook lezen. U zegt dat ze bij u moeten komen als ze klachten hebben. Ik ben parlamentslid. Ik lees uw plannen en doe dat grondig, minister. Ik denk dat u het apprecieert dat het werk wordt verricht en dat ik mijn taak als parlamentslid doe. De andere organen hebben hun taak blijkbaar ook zeer ernstig opgenomen. Het is nu aan u om alles naast elkaar te leggen en een plan te implementeren.

Minister, ik volg u in wat u zegt over de eindtermen. Het is een heel belangrijk aspect, dat trouwens ook in het regeerakkoord staat. Ondernemerschap en

ondernemerszin in onderwijs is ook al voor een stuk aangegeven in het regeerakkoord. Ik reken er dus op dat dat er zal komen.

U hebt echter niet gesproken over de budgetten, behalve over de 1,4 miljoen euro die naar VLAIO gaat. Het is heel belangrijk waar de centen zijn. Want waar de centen zijn, zullen de acties ook zitten. We blijven het in ieder geval met veel interesse opvolgen, mevrouw Van Eetvelde.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de schoolloopbaan van minderjarige asielzoekers – 1407 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Kinderen van asielzoekers zitten in een zeer precare situatie. Ze zijn ver van huis en spreken bij aankomst onze taal niet. Ze hebben een moeilijke tocht achter de rug. Ze missen vrienden en familie. Ze hebben een onzekere toekomst, want ze weten vaak niet welk lot hun zal beschoren zijn. Ze moeten naar school in een vreemd land, in een vreemde taal. Bovendien is ook het wonen in een asielcentrum niet stabiel. Asielcentra sluiten waardoor mensen alweer moeten verhuizen enzovoort.

Met een aantal praktische maatregelen kunnen we de moeilijke en onzekere tijd die asielzoekers en kinderen van asielzoekers hier hebben, verbeteren. Een voorbeeld van zo'n praktische maatregel die al werd ingevoerd, is het leerlingenvervoer. Recent bereikte u een akkoord met federaal staatssecretaris Theo Francken om de kosten van het vervoer vanuit collectieve opvangcentra naar scholen voor leerlingen uit het kleuter- en basisonderwijs te verdelen. Die kost werd geraamd op 300.000 euro.

Het Katholiek Onderwijs trok vorige week echter aan de alarmbel voor de situatie van jongeren die in het secundair onderwijs schoollopen. Voor hun vervoer is er vooralsnog geen regeling, hoewel die dringend nodig blijkt te zijn. Een andere bezorgdheid die het Katholiek Onderwijs opwerpt, is het tijdelijke karakter van vele opvangcentra. Opvangcentra sluiten soms in het midden van een schooljaar en gezinnen worden verplaatst naar andere centra, vaak in een andere regio.

Scholen uit Oostende, Nieuwpoort en Veurne melden dat de vluchtelingen die worden opgevangen in de opvangcentra van Bredene en Lombardsijde er blijkbaar reeds voor het einde van de maand terug weg moeten. Voor Oostende betekent dit dat 65 jongeren die pas op 18 januari werden ingeschreven, binnenkort opnieuw de school zullen moeten verlaten.

Het is jammer dat kinderen, wanneer ze zich uiteindelijk terug een beetje kunnen settelen, in een vaste school, met schooldagen met structuur en zekerheid, terug uit die structuur worden getrokken. Ze moeten alweer opnieuw beginnen. Ook voor de leerkrachten, die met hart en ziel deze kinderen begeleiden, is het vertrek van 'hun' jongeren ontmoedigend. Een doordachter opvangbeleid en een betere communicatie en afstemming tussen Fedasil en het departement Onderwijs zou deze toestanden misschien kunnen vermijden.

Deze bezorgdheid ligt ook in de lijn van de vragen van Zonderwijs. Zonderwijs komt op voor geïntegreerde leerlingen die na jaren onderwijs in België worden uitgewezen. Ook Groen is voorstander voor een onderwijsverblijf voor deze

jongeren en vraagt minimaal om jongeren toch op zijn minst het schooljaar te laten afmaken in België. Ook een betere communicatie met de school kan ervoor zorgen dat deze meer begeleiding kan bieden voor de kinderen en hun klasgenoten. Uit uw antwoord op schriftelijke vraag nr. 6 van collega Soens blijkt dat het overleg hierover wordt vervolgd.

Wat is de stand van zaken in het overleg met Zonderwijs, het Kinderrechtencommissariaat, vertegenwoordigers van de onderwijskoepels en de kabinetten van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie en van Onderwijs? Welke conclusies zijn genomen met betrekking tot de uitwijzing van minderjarigen tijdens het schooljaar?

Betreffende het leerlingenvervoer van minderjarige asielzoekers: komt er ook een regeling voor het secundair onderwijs? Wat zullen de kosten daarvan zijn? Is men zich bewust van de gevolgen voor schoolgaande kinderen en jongeren wanneer zij van asielcentrum moeten veranderen? Wordt ook dit opgenomen in het overleg met het federale niveau?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Meuleman, u weet dat ik tijdens het overleg met Zonderwijs, de onderwijskoepels, het Kinderrechtencommissariaat en de kabinetten Asiel en Migratie en Welzijn in 2015 bepleit heb om leerlingen waarvan het gezin een bevel krijgt het grondgebied te verlaten, per definitie de kans te geven om het schooljaar te laten uitdoen. In de omzendbrief van 2003 is al een maatregel opgenomen die de mogelijkheid biedt aan de Dienst Vreemdelingenzaken om de beslissing van uitwijzing op te schorten tot het einde van het schooljaar als de beslissing valt in de periode vanaf de paasvakantie. Ook een verlenging in geval van tweede zittijd kan door de Dienst Vreemdelingenzaken overwogen worden. Deze maatregel kan enkel betrekking hebben op de leden van het kerngezin van het betrokken kind.

Vanuit pedagogisch en sociaal perspectief is het zeker niet wenselijk om leerlingen plots en midden in het schooljaar weg te halen uit de school. Dat is voor alle betrokkenen een traumatische ervaring. De mogelijkheid die vandaag al geldt voor leerlingen, wilde ik dus uitgebreid zien naar het hele schooljaar. U weet ook dat de staatssecretaris daar geen enkele ruimte voor zag. Zijn vrees was dat dit zou leiden tot een aanzuigeffect. Het is praktisch niet mogelijk – zo zei hij zelf – om alle uitwijzingen effectief in de korte periode van het zomerverlof te laten plaatsvinden en al deze gezinnen langer in het opvangsysteem te houden.

Op 22 januari heb ik opnieuw hierover met het kabinet van de staatssecretaris gesproken en bepleit dat het toch cruciaal is dat leerlingen hun schooljaar kunnen afwerken, maar voorlopig komt er geen enkele marge om een en ander uit te breiden. Vanuit onderwijsperspectief zal ik dat sowieso blijven bepleiten, ook binnen de overlegmomenten tussen het Kinderrechtencommissariaat, de onderwijsverstrekkers en Zonderwijs.

Dat neemt natuurlijk niet weg dat ik ook begrip heb voor het standpunt van de staatssecretaris, maar als minister van Onderwijs moet ik uiteraard oog hebben voor de effecten van het plots weghalen van kinderen uit scholen. Veel kan natuurlijk opgelost worden door korter op de bal te spelen en mensen die hier op niet-legale wijze verblijven, heel snel zekerheid te bieden, waarna ze hier ook niet jarenlang zouden kunnen blijven.

Om de kinderen uit de collectieve opvangvoorzieningen zo snel mogelijk toe te leiden naar onderwijs en het spreidingsmodel maximaal te faciliteren, is het organiseren van een vlot vervoer vanuit deze voorzieningen een cruciaal sleutelement. Voor het leerlingenvervoer voor het kleuter- en lager onderwijs is

samen met het federale niveau een subsidieregeling uitgewerkt. Per collectief opvangcentrum wordt een vervoersregeling uitgewerkt. Dat kan gaan om diverse vervoersmodi, zoals het inzetten van een extra bus van een privémaatschappij, de inzet van fietsen, enzovoort.

De vervoersregeling wordt telkens uitgewerkt door een lokaal overlegplatform, waarvan mijn diensten, de scholen, het lokaal bestuur, Fedasil, het Rode Kruis en De Lijn deel uitmaken. Op dit overleg wordt gezocht naar een efficiënte en effectieve oplossing op maat.

Voor het secundair onderwijs wordt gebruikgemaakt van het regulier openbaar vervoer gezien de leeftijd van de kinderen en de bijhorende graad van zelfstandigheid, waarbij de kosten van de abonnementen – de Buzzy Pazz – worden gedragen door de federale overheid.

Op het vlak van capaciteit bij de bussen van De Lijn zijn er lokaal problemen gerezen van overbezette bussen. Het is van belang dat we daar echt oplossingen voor zoeken. Ik heb begrepen dat minister Weyts in een plenaire vergadering daar ook openingen voor heeft gemaakt. Het is natuurlijk van belang dat alle kinderen effectief op tijd op school geraken.

Dan was er de vraag of men zich bewust is van de gevolgen als er van asielcentrum geswitcht wordt. Collega Meuleman, uitgerekend gisteren nog bezocht ik een secundaire school in Oostende met een uitgebreid aanbod en heel wat expertise rond onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers (OKAN). Deze school heeft door de sluiting van het asielcentrum in Bredene zo'n 60 OKAN-leerlingen minder.

Uiteraard wordt in het ideale scenario onderwijs al bij de inplanting van asielcentra meegenomen als belangrijke factor. Scholen geven kinderen en jongeren immers structuur, een daginvulling, een zinvolle tijdsbesteding. Ik herhaal ook nog eens mijn pleidooi om idealiter gezinnen met schoolgaande kinderen rechtstreeks naar een lokaal opvanginitiatief (LOI) te laten gaan en niet naar een collectieve opvang.

Vanochtend stond weer een artikel in de pers waarbij een burgemeester zegt dat hij een lokaal opvanginitiatief heeft, waarbij er een huis klaarstaat voor opvang, maar er komt niemand. De federale diensten geven dan als antwoord dat de stroom plots is verminderd. Maar tegelijk zitten er heel veel gezinnen met kinderen in collectieve centra. Ik vind dat echt niet kunnen en ik begin mij er echt over op te winden. Er zijn genoeg lokale besturen die lokale opvanginitiatieven hebben. Ze hebben plaats en ze willen meer doen dan het spreidingsplan oplegt. Ze vragen: geef ons de gezinnen met kinderen zodat ze hier naar school kunnen gaan. Als de mensen worden erkend, kunnen ze zich hechten en deel uitmaken van de gemeenschap. Laat ons daar alle middelen voor inzetten.

Ik geef geen kritiek op Fedasil omdat het allemaal niet zo makkelijk is. Het opvangmodel van Fedasil voorzag ook in andere elementen waarmee rekening zou worden gehouden, zoals het komen tot een mix van alleenstaande asielzoekers en gezinnen met kinderen. In eender welke hypothese of scenario, vind ik dat gezinnen met kinderen zoveel mogelijk moeten worden doorverwezen naar lokale opvanginitiatieven. In de huidige context is de uitdaging om voor iedereen een plaats te vinden al bijzonder groot.

Ik kan dus wel enigszins begrip opbrengen voor het feit dat Fedasil er niet in slaagt om bij de inplanting van nieuwe asielcentra, onderwijs als element te laten doorwegen. Maar u hebt gelijk, mevrouw Meuleman, dat het op het terrein inderdaad zorgt voor moeilijke situaties, en verhuisbewegingen van het ene naar het andere collectieve centrum zouden al helemaal moeten worden vermeden.

Wij hebben er wel sterk op aangedrongen om voldoende zorg te besteden aan de communicatie naar scholen. Bij de opening van de opvangcentra in Bredene en Lombardsijde was van bij de aanvang gecommuniceerd dat dit tijdelijke centra waren. Alle betrokkenen wisten dit dus vooraf.

Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) heeft wel aan Fedasil gevraagd om bij sluitingen van bestaande opvangcentra zo snel mogelijk te laten weten naar welke nieuwe collectieve centra of lokale opvanginitiatieven de leerlingen worden getransfereerd zodat ze de scholen hierover kunnen informeren. Het is immers in het belang van de kinderen dat zij zo snel mogelijk terug naar school kunnen. Ik heb gisteren moeten vaststellen dat de school in kwestie zegt dat ze van heel veel leerlingen niet weet waar ze naartoe zijn. Dat is natuurlijk een depreciatie voor de inspanningen die de mensen hebben geleverd. Ik hoor dat kinderen soms drie maanden Frans leren omdat ze in een Franstalig collectief centrum wonen en dan plots naar Vlaanderen moeten komen om dan in het OKAN-onderwijs Nederlands te moeten leren. We moeten er wat orde in proberen te krijgen.

Fedasil bevestigde dat zij bij de sluiting van een centrum, gezinnen met kinderen steeds tracht toe te wijzen aan een LOI in de buurt van het centrum. Bij de sluiting van het centrum in Bredene waren er echter geen vrije plaatsen in de LOI in de buurt. Bij de sluiting van het centrum in Lombardsijde zullen verschillende gezinnen wel toegewezen kunnen worden aan een LOI in de buurt.

Mevrouw Meuleman, ik deel heel wat van uw zorgen. Wij proberen zo goed mogelijk in te spelen op de noden die er zijn. Ik wil echt mijn appreciatie uitdrukken voor de manier waarop het onderwijs omgaat met de situatie. Dat is gisteren nogmaals bevestigd. Alle vacatures die er zijn voor leerkrachten, worden onmiddellijk opgevuld. Er zijn heel veel leerkrachten, ook ervaren leerkrachten, die vragen om minstens tijdelijk te kunnen lesgeven binnen OKAN. Er wordt heel veel expertise gedeeld. Maar de instroom kan het onderwijs niet beheersen. De federale overheid bepaalt waar mensen prioritair worden toegewezen. We proberen alle zeilen bij te zetten. Volgende week is er opnieuw overleg op mijn kabinet, ook met de mensen van het federale niveau, om na te gaan hoe het beter kan en waar er moet worden bijgestuurd. Mevrouw Meuleman, we zullen uw opmerkingen ook zeker meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, het is heel belangrijk om uw stem te laten horen. U bent minister van Onderwijs maar ook als mens is het uw taak om voor de kinderrechten op te komen. Er is een groep gekwetste en getraumatiseerde kinderen die al een hele geschiedenis met zich meedragen. Op een aantal vlakken moet het hen toch wel gemakkelijker worden gemaakt.

Het is jammer dat zelfs het schooljaar uitmaken voor kinderen die na Pasen moeten terugkeren, nog niet verworven is. Het is belangrijk dat u dat op tafel van de Federale Regering blijft leggen. Ik vind andere eisen ook terecht. Het is gelegitimeerd om kinderen die hier geworteld zijn, hier geïntegreerd zijn en hier al langer zijn, hun schoolcarrière helemaal te laten afmaken.

Ik ben het met u eens dat er goede en snelle asielprocedures moeten zijn en dat mensen snel, voor ze zich settelen, kunnen worden uitgewezen als ze hier niet kunnen blijven. Dat is evident en daar is het verkeerd gelopen. Maar als ze eenmaal hier zijn en ze op school beginnen, moeten we er toch voor kunnen zorgen dat ze het schooljaar en daarna de schoolcarrière voor mensen die hier gesetteld zijn, kunnen afmaken.

Ik blijf die eisen van Zonderwijs ondersteunen. Ik hoop dat er nog een overleg komt. Ik had genoteerd dat er op 10 juni 2015 een overleg was geweest en dat u op de vraag van Tine Soens had geantwoord dat er in oktober nog een overleg

zou komen. Ik hoor nu dat u in januari nog eens hebt samengezeten. Er is blijkbaar nog steeds geen vooruitgang geboekt. Ik vind het jammer. Ik zal inderdaad aan mijn federale collega's vragen om ook een vraag te stellen aan de minister van Asiel en Migratie om dit toch proberen te realiseren. Het is een teleurstelling dat zelfs een schooljaar uitmaken, nog steeds niet tot de mogelijkheden behoort.

Het busvervoer behoort wel tot de Vlaamse bevoegdheid. Daarvoor moet u aan collega Weyts zijn mouw trekken. Het incident was bijzonder pijnlijk: men wilde niet dat die kinderen met te veel op één bus zaten. Hoe moet je je voelen als kind? Je moet al naar school in een vreemd land en dan mag je nog niet eens op de bus. Ook dit is schrijnend en moet worden opgelost.

Ook het verblijf in de asielcentra moet met de federale overheid worden geregeld, maar ik deel hierover uw standpunt. We moeten vermijden dat die kinderen in die grote centra terechtkomen. We moeten ervoor zorgen dat ze zoveel mogelijk naar een LOI kunnen. Het is onbegrijpelijk dat dit niet gebeurt.

Men is waarschijnlijk bang dat ze te geïntegreerd zouden geraken en aan school zouden beginnen. Die visie kunnen we niet ondersteunen. We moeten het leed van de mensen die hier zijn aangekomen, een beetje verzachten. Ik hoop dat u op dat eerste en laatste punt nog wat gedaan krijgt in overleg met staatsecretaris Francken. Het andere punt is Vlaams op te lossen. Er is in elk geval nog werk aan de winkel.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil nog iets zeggen over de duidelijkheid die wordt geschapen aan de ouders. Mensen registreren zich soms in bijvoorbeeld Duitsland en komen dan naar België. Er zijn ook mensen die worden uitgewezen. De regelgeving is duidelijk en die duidelijkheid wordt ook geschapen voor de ouders. Is het jammer voor de kinderen dat ze die verhuis moeten meemaken? Ja, absoluut. Als mensen goed weten hoe iets in elkaar zit en het toch anders doen, dan kunnen we daar echter niets aan doen. Er wordt soms kritiek gegeven op staatssecretaris Francken die duidelijkheid schept, maar voor die mensen is het cruciaal dat het duidelijk is. Ze hebben al zoveel zaken meegemaakt, maar duidelijkheid voor de ouders en kinderen is cruciaal. Liever dat dan valse hoop te geven want dat is nog veel nefaster.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb geen probleem met duidelijkheid, maar de vraag is of het kind daar de dupe van mag zijn. Er zijn kinderen die perfect Nederlands spreken en hoger onderwijs willen volgen, maar blijkbaar geen identiteitskaart hebben. Ik vind het heel vreemd dat zoiets gedurende zoveel jaren kan. Het sleept blijkbaar allemaal vrij lang aan. Dat is problematisch, maar dat was niet de teneur van de vraag van mevrouw Meuleman.

De kanalen zijn helder van hoe iemand zich moet registreren. Als iemand correct is geregistreerd en in de fase zit van wachten op de erkenning, dan zou het ideaal zijn dat gezinnen met kinderen maximaal naar de lokale opvanginitiatieven kunnen gaan en de anderen naar een collectief centrum. Het is belangrijk dat men niet te veel moet switchen. Dat is de vraag van mevrouw Meuleman en ik heb heel veel begrip voor de situatie.

Minister Weyts doet alles wat hij kan aan die vervoersproblemen. Ik geef een voorbeeld dat ik ken. Er is een opvangcentrum in Wingene, een landelijke gemeente. Dat is een collectief centrum en er is enkel een belbus naar de scholen. Door de toevloed van mensen volstaat die belbus niet meer. Dat vraagt reorganisatie bij De Lijn. Je kan onmogelijk aan die kinderen zeggen dat ze maar 2 uur langer moeten wachten op de volgende belbus want zo geraken ze niet op

school. Dat soort situaties moet worden opgelost. Het kader is daarvoor beschikbaar. Ik ben ervan overtuigd dat minister Weyts dat wil en zal oplossen.

Ik probeer geen kritiek te geven, maar ook straks in het huisvestingsdebat dat op ons afkomt, zit je met een groot voordeel als gemeenten na de registratie al gezinnen krijgen. Op die manier kan de toeleiding naar een woning, werk, school en de integratie al een pak beter lopen. Het is een win-winsituatie als dit zorgzaam gebeurt vanaf het begin.

De voorzitter signaleerde me net nog iets. Het OKAN-aanbod werkt schitterend, maar ook op vlak van de vervolgcoaches is er nog werk aan de winkel. Nu krijgt men een vervolgcoach, maar daar staan daar geen aantallen kinderen op. Het is altijd 22 uur. Sommige scholen hebben een enorme instroom en we weten nu al dat één vervolgcoach niet genoeg zal zijn. Ook dat moeten we bekijken. Scholen vragen niet dat de kinderen worden gespreid over Vlaanderen, maar zeggen dat één coach geen zestig kinderen kan begeleiden. Dat is onmogelijk. Binnen de administratie worden daartoe voorstellen uitgewerkt.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Zou het mogelijk zijn om een lijst te krijgen zodra duidelijk is welke maatregelen er bijkomend worden genomen om het vervoer van kinderen naar secundaire scholen te regelen?

Minister Hilde Crevits: Volgende week is er opnieuw asieloverleg op mijn kabinet. Van het Rode Kruis en Fedasil krijgen we een mooi overzicht van waar de collectieve centra liggen en wat de knelpunten zijn. Die verslagen kunt u gewoon inkijken. U zult het verslag van de vergadering daar vinden. U hebt er mij trouwens ooit iets uit geciteerd. Hoe transparanter we zijn, hoe sneller de oplossing in zicht komt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over drugscontrole door politie in scholen – 1408 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, geachte leden, het gebeurt regelmatig dat de politie een drugsrazzia houdt in een school. In februari was dat het geval in Bazel in Kruibeke, maar dat is geen alleenstaand geval. In die school werden geen drugs gevonden, maar de honden gaven wel alarm bij een aantal leerlingen. Er werden ook urinestalen genomen.

Er waren voor de controle in die school blijkbaar niet echt problemen met drugs geweest. De directeur benadrukte dat er geen sprake is van een problematiek. Niets wijst erop dat die ingreep noodzakelijk was. Ik citeer de directie: "De school telt meer dan 780 leerlingen en het percentage dat positief testte, is kleiner dan in veel andere scholen. Het is vooral een signaal dat wordt gegeven. Deze controle zal zeker nog een hele tijd in de hoofden van onze leerlingen blijven hangen en dat is net de bedoeling."

Met deze redenering lijkt men voorbij te gaan aan het feit dat een school een instelling is die een vertrouwensfunctie heeft ten opzichte van haar leerlingen. Er worden echter urinestalen afgenomen en kinderen worden door de politie ondervraagd

zonder de aanwezigheid van ouders of bijstand. Of dit juridisch allemaal zomaar kan, is nog maar de vraag. Ook de Privacycommissie had toch wel een aantal bedenkingen. Een politiecontrole is een repressief middel, dat een allerlaatste noodinstrument kan zijn. Drugspreventie en sensibilisatie dienen alleszins uitgewerkt te zijn op een school alvorens men dit soort ingrijpende acties, zeker met die honden daarbij en zo, kan verantwoorden. Natuurlijk moeten we verslaving bij jongeren niet minimaliseren, moeten we ervoor zorgen dat dealen op school wordt vermeden en helemaal niet meer voorkomt, moet er over de gevaren van drugs worden gesproken in de klas, maar de gevolgen voor de jongeren die op deze manier – sommigen onterecht – uit de rij werden gehaald, zijn toch wel onaanvaardbaar.

Minister, bestaan er cijfers over het aantal keren dat dit soort politiebezoeken aan scholen voorkomt in Vlaanderen? Hoeveel keer per jaar en in hoeveel scholen? Kunt u me die cijfers bezorgen? Is er zekerheid over of dit juridisch allemaal sluitend is? Is dit wettelijk? Het gaat over ondervragingen zonder bijstand, over urinestalen waarvan de resultaten zomaar worden meegedeeld aan buitenstaanders. Is er een beleid hieromtrent van de Vlaamse overheid ten behoeve van de scholen? Bestaat er een kader voor politie op school of voor drugsbeleid op school? Wat zult u ondernemen om dergelijk politieoptreden bij kinderen fors te ontmoedigen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Meuleman, het ministerie verzamelt de gegevens over het aantal keren niet, en de scholen delen die gegevens ook niet mee. Ik zal u ook uitleggen waarom. De politie werkt binnen een eigen wettelijk kader, zoals de wet op het politieambt, en staat onder de controle van onder meer het Comité P en de Privacycommissie. Het onderwijsministerie controleert het optreden van de politie niet.

De school kan individueel wel een protocol van samenwerking met de lokale politie sluiten, met afspraken hierover. Dat wordt aangeraden. Ik kan u niet zeggen of dat in het concrete geval zo was geregeld. Zo kan bijvoorbeeld een huiszoeking met de toestemming van de directeur of met een bevel van de onderzoeksrechter plaatsvinden. Op basis van de Drugwet kunnen ook de officieren van de gerechtelijke politie een huiszoeking doen. Die mogelijkheden zijn allemaal wettelijk geregeld.

Hoe zit het nu met het beleid? Op 7 juli 2006 heeft de minister van Binnenlandse Zaken de ministeriële omzendbrief PLP 41 uitgevaardigd. Dat is dus ook al wat ouder. Dat is een ministeriële omzendbrief tot versterking en/of bijsturing van het lokaal veiligheidsbeleid en de specifieke aanpak van jeugdcriminaliteit. Dat is de fameuze omzendbrief waarin staat dat elke lokale politiezone een aanspreekpunt moet – ik benadruk ‘moet’ – aanduiden voor de scholen in die zone en dat er een partnerschap met de scholen moet worden aangegaan. De procedures voor doorverwijzing en samenwerking moeten worden vastgelegd in een overeenkomst. Die omzendbrief wordt verder besproken in een omzendbrief van het onderwijsministerie van 20 december 2013, getiteld ‘Krijtlijnen inzake de verhouding vast aanspreekpunt lokale politie – school in het kader van omzendbrief PLP 41 en de verhouding tussen school/CLB-Dienst voor de Veiligheid van de Staat’.

Er werd een krijtlijnennota gemaakt om te verduidelijken hoe die samenwerking in de praktijk concreet vorm kan krijgen. Die nota is ook verspreid onder alle scholen en alle lokale politiezones. Voor de scholen is er dan nog eens een samenvattende tekst gemaakt.

Voor de scholen is het ook van belang dat het protocol aansluit bij de visie op zorg die werd ontwikkeld binnen de school, de leerlingenbegeleiding, het drugsbeleid, de spijbelpreventie... De samenwerking met de politie staat niet op zich, maar past binnen de algemene visie en het beleid.

Dat is zo'n beetje het kader. Er is ook heel veel informatie beschikbaar. Mevrouw Meuleman, ik vind het wat moeilijk om me te mengen als het gaat over afspraken die zijn gemaakt tussen scholen en de politie, of in de werking van de lokale politie. Ik ga dat ook niet doen. Ik moet op hun oordeel vertrouwen als het gaat over de vraag of een controle noodzakelijk is of niet.

Ik kan u wel dit melden. Als scholen vinden dat er dingen gebeuren die niet kunnen, kunnen ze er een overeenkomst maken met de politie; dat staat duidelijk in de omzendbrief. Ik raad dan ook aan om voluit gebruik te maken van die mogelijkheid.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Een aantal vragen zijn nog onbeantwoord gebleven. Ik weet niet of u er geen oordeel over kunt geven of geen antwoord kunt geven. Ik verwijs onder andere naar de vragen en bedenkingen die de Privacycommissie had bij het optreden. Kunt u niet zeggen of die bedenkingen terecht zijn?

Ik weet niet of het feit dat er overeenkomsten en protocollen zijn, Onderwijs ervan ontslaat om, als er inderdaad problemen waren, dat verder te onderzoeken of daar navraag naar te doen. Hebt u dat gedaan? Hebt u zich verder geïnformeerd over wat daar precies gebeurd is? Als zulke protocollen bestaan en er omzendbrieven met richtlijnen zijn verschenen en krijtlijnen bekend zijn, en als er inbreuken zouden zijn, zou u daar toch van op de hoogte moeten zijn. Hebt u zich verder geïnformeerd? Dat zou ik graag weten.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, verslaving bij jongeren moeten we inderdaad niet minimaliseren. Uit de leerlingenbevraging van het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs, beter bekend als het VAD, blijkt dat in 2014-2015 15,3 procent van de jongeren tussen twaalf en achttien ooit cannabis gebruikt. 11,3 procent gebruikte het voorbije jaar. We zien verschillen tussen het aso, tso en bso. Vanaf het derde middelbaar gebruikte ongeveer 20 procent van de leerlingen in het tso en bso het afgelopen jaar cannabis, in het aso is dat slechts 11 procent.

Uit de bevraging blijkt duidelijk dat cannabis een deel vormt van de leefwereld van jongeren. Meer dan de helft van de 15- tot 16-jarigen heeft minstens één vriend die cannabis gebruikt, bij de 17- tot 18-jarigen stijgt dat tot 65 procent. We kunnen en mogen die cijfers niet onder de mat schuiven. We dienen te voorkomen waar kan, helpen waar nodig en bestraffen waar moet. We moeten investeren in efficiënte preventie.

Een drugscontrole op school is helemaal niet vergelijkbaar met een razzia in een discotheek. We moeten het beeld doorprikken dat het een soort razzia is waarbij kinderen of jongeren gefouilleerd en gecontroleerd worden. Er vallen geen para's met machinegeweren binnen op school. Bovendien past de drugscontrole altijd in de bredere strategie van de school tegen middelenmisbruik, waarbij de school ook steeds zorg draagt voor de leerlingen. De redenen voor die controles moeten dan ook aan de leerlingen geduid worden, wat in dezen zeker gebeurd is.

Het is vreemd dat we het normaal vinden dat jongeren in het uitgaansleven op verboden middelen en alcohol worden gecontroleerd, maar dat sommigen het blijkbaar vreselijk vinden dat hetzelfde kan gebeuren in een toch erg veilige omgeving, de school. Druggebruik kan niet op een school en niet daarbuiten. Leerlingen moeten dat beseffen. Ze brengen heel wat tijd van de dag en week door in dat schoolgebouw.

De eigenlijke controle op school gebeurt steeds na een aanvraag van de school zelf. Bij een dergelijke drugscontrole sensibiliseer je de jongeren bovendien nog eens over de drugsproblematiek. Het is wettelijk toegestaan dat jongeren ondervraagd worden door de politie. Dat wordt hen ook gezegd. Het afnemen van urinestalen is enkel toegestaan indien de jongere zelf instemt, wat in dezen gebeurd is. Daarbij is de politie niet verplicht om de resultaten van het onderzoek bekend te maken of over te maken aan de school. In dit kader is het recht op privacy van de jongeren niet geschonden. De jongeren kunnen zelf aangeven of de resultaten van hun urinestaal worden doorgegeven aan de ouders of de school. Als ze dat niet wensen, wordt dat niet gedaan.

Dat de resultaten van een drugscontrole bij een school in Bazel bekendgemaakt werden, was een keuze van de directeur. Dat gebeurt in nog meer scholen in Beveren. Ik ben voorzitter van het beheercomité Drugpunt Waas. Die school valt onder mijn voorzitterschap. Als de directeur daar niets over zegt, gebeurt dat binnen de school. Enkel met de goedkeuring van de leerlingen worden de resultaten kenbaar gemaakt. De politie is niet verplicht om de resultaten over te maken. Als men de jongere moet of wil arresteren, worden de ouders uiteraard op de hoogte gebracht. Dat is verplicht. Dan wordt er ook ondervraagd met bijstand.

Om het riskante of problematische middelengebruik zo vroeg mogelijk te identificeren, kunnen jongeren op vroeginterventie. Met 'vroeg' wordt bedoeld dat de interventies plaatsvinden op een moment dat er nog geen sprake is van een gediagnosticeerde stoornis – misbruik of afhankelijkheid –, ondanks tekenen, klachten en symptomen van potentieel problematisch middelengebruik. Het doel van vroeginterventie is het reduceren van de risico's op schade bij het voortzetten van dat gebruikspatroon. Dat is geheel vrijwillig en met instemming van de jongeren, en kan plaatsvinden zonder medeweten van de ouders of de school, dit opnieuw in het kader van het recht op privacy van de jongeren. Momenteel hebben wij iemand in vroeginterventie, van wie niemand van de ouders of de school dat weet.

Het is belangrijk om inzake de drugsproblematiek een open dialoog met de jongeren te voeren. Er moet goede communicatie bestaan rond druggebruik. Preventie in scholen dient te primeren. We kunnen immers beter voorkomen dan genezen. In het Verdrag inzake de Rechten van het Kind werd expliciet een artikel – artikel 33 – opgenomen dat het een recht is van het kind om te worden beschermd tegen het illegale gebruik van verdovende middelen en psychotrope stoffen, en om de inschakeling van kinderen bij de illegale productie van en de sluikehandel in deze middelen en stoffen te voorkomen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik ben blij dat collega De Meulemeester het debat een beetje opentrekt en in zijn juiste perspectief plaatst. De cijfers die ze geeft, zijn kernachtig.

Ik wil nog twee zaken onderstrepen.

Ik raad ten eerste aan om de omzendbrief van de politie erbij te nemen. Dat heet inderdaad 'community policy'. Die school heeft in goede relatie met de politie en de sociale dienst gewerkt aan de triadepreventie en grijpt in. Die directeur en die school voeren een beleid in het licht van wat mevrouw De Meulemeester hier aan het toelichten is. Als we dat gaan verbieden, zeggen we eigenlijk tegen scholen die hun taak ter harte nemen, en tegen al die welzijnswerkers en het Drugpunt, dat dat wordt tenietgedaan. Dat kan nu toch niet de bedoeling zijn van scholen die optreden.

Ten tweede, het gebeurt niet allemaal in een vorm van 'Far West', als een inval van speciale eenheden met bivakmutsen. De politie zegt ook dat er afspraken

zijn en concreet opgestelde aanspreekpunten. We moeten aan directeurs en scholen die een beleid voeren zeggen dat het goed is dat dit een onderdeel is van het beleid dat zij voeren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ga niet in op het individuele dossier. Dat is niet mijn taak.

Mevrouw De Meulemeester, ik onderschrijf in globo wat u hebt gezegd.

Na de verhoogde niveaus van terreuralarm heb ik de ontstellende vaststelling gedaan dat die omzendbrief PLP 41 wel bestaat, dat er eigenlijk overeenkomsten moeten zijn tussen de zone en de scholen, maar dat dat op veel plaatsen niet het geval is. Dat kan natuurlijk alles oplossen. Wij weten waar die overeenkomsten wel bestaan en waar ze niet bestaan. Maar als er een overeenkomst bestaat, en er is een contactpersoon, zul je niet voor onverwachte toestanden geplaatst worden.

We hebben er ook al vaak met de administratie over gediscussieerd. Wat verwachten we precies van die scholen? Moeten de scholen Sherlock Holmes spelen om alles op te sporen? Of kunnen de politiediensten vragen stellen aan de scholen? Het staat in de PLP 41. Natuurlijk moet de privacy worden gerespecteerd en als je iets bekendmaakt, moet dat met medeweten van iedereen gebeuren. Ik ben het daar allemaal mee eens, maar het staat allemaal goed beschreven. Ik heb hier trouwens ook een heel draaiboek voor scholen mee, mevrouw Meuleman, waarin u alles kunt nalezen. Er bestaat dus een heel uitgebreid plan van hoe het moet gebeuren. Mochten wij inderdaad vaststellen dat er bepaalde zaken gebeuren die niet kunnen, en dat wordt door de school gemeld, dan gaan wij dat uiteraard onderzoeken. Maar hier ziet het er toch wel naar uit dat de afspraken en de samenwerkingen op de meest optimale wijze gebeurd zijn.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Het is een gevoelig thema. In de context van radicalisering denk ik dat we met min of meer dezelfde vragen worden geconfronteerd. Daar is er de spanning tussen enerzijds de veiligheid en anderzijds het toch niet willen uitmonden in een politiestaat waarin we ons ook niet meer comfortabel voelen.

Dit zit een beetje op hetzelfde snijvlak. We moeten absoluut iets doen. We moeten onze jongeren ontmoedigen om drugs te gebruiken. Velen kunnen de gevaren niet inschatten. De stap van softdrugs naar ander materiaal is voor jongeren zeer gevaarlijk. Er is veel drugsgebruik bij jonge kinderen. We moeten alles doen wat we kunnen, ook in een ketenaanpak waarbij preventief wordt gewerkt. Als er aanwijzingen zijn, moet men krachtadig optreden. Ik stel mij vragen bij wat er in deze school gebeurd is. Ik heb gehoord dat dat wel met vrij veel machtsvertoon is gebeurd. De directeur zelf zei dat het disproportioneel was in vergelijking met wat daar eigenlijk gaande was. Die school kampte niet met zeer grote problemen op dat vlak.

De vraag is of dat de manier is waarop wij willen dat men ontmoedigt. Moet dat door schrik aan te jagen? Ik heb zelf een vijftien- en een dertienjarige op school. Ik wil voor hen dat de school nog echt een veilige en vertrouwde omgeving is, waar ze zich op hun gemak voelen. We zeggen het zo vaak hier: met leren gaat ook welbevinden gepaard. De kinderen moeten zich comfortabel en op hun gemak en in een vertrouwde omgeving voelen om goede leerresultaten te kunnen boeken. Hetzelfde geldt voor de omgang met de politie. Ik zou willen dat mijn kinderen de politie nog als een bondgenoot kunnen zien.

Toen ik die avond dat bericht las, beeldde ik mij in dat dat op de school van mijn kinderen zou gebeuren, dat ze daar met veel machtsvertoon en met honden zouden binnengevallen zijn. We moeten die afweging maken. De overheid moet

inzetten op preventie en doen wat nodig is en ingrijpen waar nodig, maar we mogen niet overdrijven omwille van een beeld dat we ten aanzien van die school willen uitdragen, of ik weet niet wat er achter zit. En dat dan ook nog eens communiceren in de pers. Ik weet niet of dat nodig is. Ik weet niet of dat de juiste aanpak is.

Ik zal die omzendbrief en de andere krijtlijnen en partners en dingen waarnaar u hebt verwezen erop nalezen. Maar mogelijk moeten die richtlijnen nog wat worden aangepast, om ervoor te zorgen dat toestanden die toch wat overdreven zijn niet meer voorkomen. Minister, ik denk dat daar nog een taak voor u wacht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.